

Utjecaj glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C u osnovnoj školi

Habuš, Lucija

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:131:155682>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-05**

Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
University of Zagreb
Faculty of Humanities
and Social Sciences

Repository / Repozitorij:

[ODRAZ - open repository of the University of Zagreb
Faculty of Humanities and Social Sciences](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ZAPADNOSLAVENSKE JEZIKE I KNJIŽEVNOST
KATEDRA ZA ČEŠKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

LUCIJA HABUŠ

**UTJECAJ GLAZBE NA UČENJE ČEŠKOG JEZIKA I KULTURE PO
MODELU C U OSNOVNOJ ŠKOLI**

Diplomski rad

Mentori:

dr. sc. Marina Jajić Novogradec, poslijedoktorandica

dr. sc. Petar Vuković, red. prof.

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ZAPADNOSLAVENSKE JEZIKE I KNJIŽEVNOST
KATEDRA ZA ČEŠKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

LUCIJA HABUŠ

**VLIV HUDBY NA UČENÍ ČESKÉHO JAZYKA A KULTURY PODLE
MODELU C NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE**

Diplomski rad

Mentori:

dr. sc. Marina Jajić Novogradec, poslijedoktorandica

dr. sc. Petar Vuković, red. prof.

Zagreb, 2023.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FILOZOFSKI FAKULTET
ODSJEK ZA ZAPADNOSLAVENSKE JEZIKE I KNJIŽEVNOST
KATEDRA ZA ČEŠKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

LUCIJA HABUŠ

**THE INFLUENCE OF MUSIC ON LEARNING THE CZECH
LANGUAGE AND CULTURE UNDER MODEL C IN THE PRIMARY
SCHOOL**

Master thesis

Supervisors:

Postdostoral researcher Marina Jajić Novogradec, PhD

Professor Petar Vuković, PhD

Zagreb, 2023.

IZJAVA O AUTORSTVU

Izjavljujem pod punom moralnom odgovornošću da sam diplomski rad *Utjecaj glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po modelu C u osnovnoj školi* izradila potpuno samostalno uz stručno vodstvo mentora dr. sc. Marine Jajić Novogradec, postdokt. i prof. dr. sc. Petra Vukovića.

Svi podaci navedeni u radu su istiniti i prikupljeni u skladu s etičkim standardom struke. Rad je pisan u duhu dobre akademske prakse koja izričito podržava nepovredivost autorskog prava te ispravno citiranje i referenciranje radova drugih autora.

Vlastoručni potpis studentice

Lucija Habuš

Lucija Habuš

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Glazba i jezik	1
3. Metode učenja stranih jezika putem glazbe	3
4. Motivacija za učenje i glazba.....	5
5. Glazba u nastavi stranoga jezika	6
5.1. Primjeri aktivnosti vezanih uz slušanje glazbe na satu	8
5.2. Odabir glazbe u nastavi	10
5.3. Glazba u <i>Kurikulumu za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)</i>	11
6. Istraživanje utjecaja glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C u osnovnoj školi	14
6.1. Cilj istraživanja	14
6.2. Istraživačka pitanja i hipoteze.....	14
6.3. Metodologija istraživanja.....	15
6.3.1. Uzorak	15
6.3.2. Instrumenti istraživanja	15
6.3.3. Postupak	15
7. Rezultati	16
7.1. Anketni upitnik	16
7.2. Intervju	26
8. Rasprava	28
9. Zaključak.....	31
Literatura	33
Sažetak.....	36
Obsah.....	37
Summary	38
Prilog 1	39
Prilog 2	42
Prilog 3	43

1. Uvod

Učenje i usvajanje stranog jezika trajan je i složen proces. Trajan je proces zbog toga što nije vremenski ograničen, a složen je jer je ovisan o brojnim individualnim i kontekstualnim čimbenicima (npr. motivaciji učenika, stavovima, stilovima i strategijama učenja, formalnom i neformalnom okruženju itd.). Kako bi se olakšalo učenicima učenje stranog jezika, brojni su stručnjaci radili na razvijanju raznih metoda poučavanja. Potvrđeno je, kako novo gradivo učenici bolje usvajaju ako su motivirani i opušteni. Upravo je u glazbi uočen potencijal za postizanje toga. Tako je glazba postala jednim od alata i metoda za poučavanje stranog jezika zbog svoje povezanosti s jezikom, te je potaknula stručnjake na ispitivanja njihovih međusobnih veza. Odlike glazbe prepoznate su kao temelj za približavanje stranog jezika učenicima: od doticaja s izvornim govornikom, preko upoznavanja kulture do pružanja daljnjih smjernica za rad. Međutim, kako bi se na adekvatan način motiviralo učenike na satu putem glazbe, ukazuje se na važnost kompetencija nastavnika i ispravan odabir glazbe. U ovom će se diplomskom radu prikazati pozitivni utjecaji glazbe na učenje češkog jezika, te metode i aktivnosti kojima se to može ostvariti. Također će se ispitati značaj glazbe u kontekstu motivacije i raspraviti smjernice za odabir glazbenih predložaka korištenih na nastavi. Kako se rad bavi utjecajem glazbe na učenje češkog jezika, detaljnije će se predstaviti *Kurikulum za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)*. Za potrebe diplomskog rada provedeno je istraživanje među učenicima Osnovne škole Silvija Strahimira Kranjčevića u Zagrebu, koje ispituje njihov stav prema upotrebi glazbe na nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C. Također je proveden intervju s nastavnicom češkog jezika kako bi se dobile dodatne informacije o korištenju glazbe na nastavi i potkrijepili zaključci rezultata istraživanja s učenicima. Rezultati istraživanja pokazali su kako glazba ima pozitivan utjecaj na proces usvajanja stranog jezika, te kako učenici iskazuju pozitivan stav prema korištenju glazbe na nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C.

2. Glazba i jezik

Čovjek osjetilima percipira i upoznaje svijet, tj. svoju okolinu. Zahvaljujući osjetilu sluha, on može čuti i sudjelovati u komunikaciji, kojom je svakodnevno okružen. Kada se govori o slušnim sposobnostima, Kristýna Krčmová (2020: 5) ističe usku vezu glazbe i jezika. Postoje tri razine sluha: fizički, fonemski i melodijski, koje su potrebne za kvalitetno slušanje (Grgoković, 2021: 23). Uz sluh, komunikaciju čini i govor. Vesna Pudrlja (2016: 9) ističe

važnost slušanja za razvoj govora, koji se ne događa isključivo spontano, dok Martina Puškarić (2017: 17-18) navodi kako se upravo „pomoću glazbe djeca uče slušati“ te „glazba povećava osjetljivost djetetovog uha na različite tonalitete i samim time je veoma pogodna za bolje razumijevanje i prihvaćanje glasovnih poruka“. Kada se pobliže sagledaju sastavnice jezika i glazbe, uočava se primjena iste terminologije. Prema Petru Guberini (1967: 19), „vrednote govornog jezika jesu: 1. intonacija, 2. intenzitet, 3. rečenični tempo, 4. pauza, 5. mimika, 6. geste, 7. stvarni kontekst“. Od navedenih sastavnica izdvojit ćemo samo četiri, jer su bitne za kontekst ovog diplomskog rada. Intonaciju P. Guberina (1967: 39) objašnjava kao visinu ili ton, kojom se može manipulirati značenje riječi odnosno poruka. Prema autoru, od intonacije je neodvojiv intenzitet, koji on objašnjava kao naglasak. Rečenični tempo autor tumači kao brzinu govora, a pauzu kao šutnju.

U svom djelu „Osnove glazbenog izraza“ Felix Spiller (1997: 20) navodi kako ton nosi odlike visine, jačine, boje i trajanja, a „vrijeme prekida tona“ naziva pauzom. Vezu glazbe i jezika istaknuli su i František Daneš i dr. (1996: 149) usporedbom ljudskog glasa s glazbenim instrumentom. Oni navode kako bi se „u duhu Leoša Janáčka moglo reći, kako je govor glazba.“ Samoglasnike opisuju kao tonove, a u sastavnicama jezika koje navode, uočavaju se isti termini kao i kod prethodno dva spomenuta autora. Spomenuti primjeri potvrđuju podudarnost glazbe i jezika.

Brojnim su istraživanjima potvrđeni pozitivni utjecaji glazbe na učenje, a neka od njih opisat ćemo u nastavku rada. Patricija Grgoković (2021) u svom je radu ispitala utjecaj slušanja klasične glazbe na interpretativno čitanje u nastavi Hrvatskog jezika na uzorku od 16 učenika osnovne škole. U nekoliko je školskih sati snimala čitanje učenika. Svoju tezu bazirala je na analizi izvršenoj pomoću kompjuterskih programa kojima je promatrala intonaciju, glasnoću i pauze. Autorica je utvrdila pozitivan utjecaj glazbe na čitanje kod učenika (Grgoković, 2021: 55). Istraživanje Lene Svetličić potvrdilo je utjecaj glazbe na prostorno zaključivanje. Autorica donosi pregled teorija ritma, koje govore o čovjekovoj urođenoj potrebi za grupiranjem te o reakcijama, gdje se primjerice puls i disanje, usklađuju s ritmom zbog „osjećaja ravnoteže, slobode, snage, zanosa...“ (Svetličić, 2004: 11). Na važnost ritma za motoričko izvođenje upućuje autorica Lidija Nikolić (2018: 151). Ritam objašnjava kao temelj za reakciju i prilagodbu na okolinu. S druge strane, autorica Tereza Strupková upućuje na glazbenu estetiku i glazbenu psihologiju, profesije koje istražuju djelovanje glazbe na čovjeka (2016: 19, 21). Kod nekolicine autora, kao primjerice Magdalene Miočić (2012: 74) i V. Pudrlje (2016: 5), moguće je iščitati kako glazba utječe na kritičko razmišljanje i kreativnost.

E. Glenn Schellenberg navodi da glazba utječe na raspoloženje i uzbuđenje (2005: 318), a T. Strupková (2016: 19) navodi utjecaj glazbe na emocije općenito. Autorica Antea Poljak (2018: 11) ističe da glazba „stvara promjene u psihičkom doživljaju i fiziološkim reakcijama“ zbog čega se rabi, primjerice u filmovima, kako bi se izazvala željena emocija kod gledatelja. Važno je imati na umu da određeni glazbeni elementi ili konkretne skladbe u cjelini mogu imati i negativan utjecaj na čovjeka, stoga je potrebno promišljeno i uz oprez pristupiti odabiru pjesme (Poljak, 2018: 11-37). Na provedena sociološka istraživanja o rezultatima utjecaja glazbe, uz navod kako ih je vrlo malo, osvrnula se L. Nikolić (2018: 149). Autorica je navela kako su takva istraživanja potvrdila da glazba utječe na bolje socijalne vještine i spremnost na suradnju. Prema iznesenim temeljnim postavkama nekolicine istraživanja, možemo zaključiti da postoji uska veza između upotrebe glazbe na nastavi i podizanja njezine kvalitete, što potvrđuju i autorice Ljubica Bakić Tomić i Irena Mikšić (2020: 115), ističući: „Što su više neuroni aktivirani, to je veći kapacitet učenja. Glazba aktivira milijune neurona.“

Naime, valja spomenuti i razliku utjecaja glazbe na učenika kao slušača i izvođača, na koju se osvrće nekoliko autora. Kod učenika koji pohađaju dodatno glazbeno obrazovanje, potvrđene su bolje kognitivne sposobnosti (Schellenberg, 2005: 319) te bolje „verbalne mogućnosti i jezično pamćenje“ (Bakić Tomić i Mikšić, 2020: 116). Petra Besedová i dr. (2019: 1559) bilježili su moždane aktivnosti sudionika *EKG-om*¹, te potvrdili izraženiji sluh za strani jezik kod osoba s glazbenim obrazovanjem, o čemu će biti riječi i kasnije u ovom diplomskom radu. K. Krčmová (2020: 6) objašnjava kako „učenici s većim glazbenim osjećajem“ pokazuju bolje usvajanje stranog jezika kada se promatra naglasak i intonacija. L. Nikolić (2018: 142) govori o uočenim promjenama u mozgu u razvojnog smislu, koje su uslijedile radi glazbenog obrazovanja. Međutim, autorica naglašava da iako sva djeca nemaju dodatno glazbeno obrazovanje, ni jednom se djetetu ne osporava muzikalnost neke vrste koju je, dapače, važno razvijati (Nikolić, 2018: 140). Dakle, uočena je razlika utjecaja glazbe kod učenika sa ili bez glazbenog obrazovanja, ali ista nema značaj u korištenju glazbe u provođenju nastave. Neovisno o glazbenom obrazovanju učenika, preporuča se korištenje glazbe na nastavi.

3. Metode učenja stranih jezika putem glazbe

Za poučavanje stranog jezika, te s ciljem što lakšeg njegovog usvajanja, stručnjaci su razvijali, proučavali i koristili razne nastavne metode. Prije opisa metoda učenja stranih jezika putem glazbe, važno se osvrnuti na neke ranije metode u učenju stranog jezika. Prema Milanu

¹ Elektroencefalografijom.

Hrdlički (2002: 53-55), one se dijele se na tradicionalne, audiolingvalnu i audiovizualnu metodu, te komunikacijsku metodu. Audiolingvalna metoda bila je popularna sredinom prošlog stoljeća u SAD-u. Metoda prati načela psihologijskog pravca biheviorizma te „promatra jezik kao skup navika“ (Hrdlička, 2002: 54). Prema ovoj metodi strani se jezik treba usvajati poput materinskog, a provodi se putem drila, brojnim ponavljanjem ustanovljenih jezičnih uzoraka tj. šablona. Cilj je da jezične strukture stranog jezika koji se usvaja, postanu automatske. Audiovizualna metoda proširuje audiolingvalnu, tako što ju nadopunjuje dodatnim sredstvima, konkretno slikama, zvukom i filmom (Hrdlička, 2002: 54). Komunikacijsku metodu autor objašnjava kao onu, koja razvija četiri jezične vještine: slušanje, čitanje, govorenje i pisanje. Autori Marie Čechova i Vlastimil Styblík (1998: 65) upozoravaju kako se znanstvenici i prečesto bave metodama poučavanja, a da ih pritom izostavljaju povezati s njihovom svrhom, odnosno, povezati s konkretnim ciljevima, gradivom, stupnjem učenja i dobi učenika. Prema L. Nikolić (2018: 152), „utjecaj glazbe na razvoj djeteta više nije upitan“ te kao sljedeći korak predlaže ispitivanje potencijala koje može pružiti glazba u obrazovanju. T. Krčmová (2020: 17) predlaže da glazbu treba promatrati kao ključno „nastavno pomagalo“ u spajanju racionalnog i slikovitog mišljenja.“

Branimir Mendeš i dr. istražili su odnos umjetnosti te obrazovnog i odgojnog procesa u povijesti (2012: 111-113). Povijesni pregled je zanimljiv za kontekst ovog diplomskog rada jer je, dakako, glazba jedna od umjetničkih grana. Od antičkih vremena uočen je značaj glazbenog obrazovanja u cjelovitom razvoju učenika. Prisutan je u atenskoj školi, ali izostaje u rimskoj, kada se promatra obrazovanje vojnika, vjerojatno tada najšire grupe obrazovanih. U srednjem vijeku autori dokazuju prisutstvo glazbenog obrazovanja, međutim, navode kako to nije bilo općenito stanje. Situacija se promijenila od doba renesanse, jer se umjetnosti počeo davati poseban značaj. Od tada su joj širom otvorena vrata u obrazovanju te s vremenom na sve više i više načina njene upotrebe, da bi u današnje vrijeme bila prisutna u kurikulumima brojnih zemalja. Iako se u ovom pregledu ne nalazi osvrt na korištenje glazbe u procesu usvajanja jezika, smatramo kako bi korištenje glazbe u poučavanju češkog jezika također doprinosilo cjelovitom razvoju učenika.

U radu Slavomire Ribarove (2013: 327-328) predstavljene su dvije metode učenja stranih jezika putem glazbe. Autorica prvo navodi metodu sugestopedije. Radi se o jednoj od najpoznatijih teorija koja je povezala glazbu s poučavanjem stranog jezika. Iznio ju je psiholog Gregori Lozanov sedamdesetih godina prošlog stoljeća, a podrazumijeva korištenje klasične glazbe u pozadini za vrijeme trajanja nastavnih aktivnosti. Metoda se temelji na tvrdnji da

glazba umiruje, a kada se učenici osjećaju ugodno, lakše usvajaju gradivo. Više o njoj može se naći na Internet stranici UNESCO-a².

Kako se glazba u nastavi može koristiti i u druge svrhe, dokazuje S. Ribarova predstavljajući još jednu metodu učenja stranog jezika putem glazbe. Radi se o metodi Suvremenog glazbenog pristupa (eng. *Contemporary Music Approach*), koja datira iz zadnjeg desetljeća dvadesetog stoljeća. Njezin je tvorac Ronald J. Anton. Metoda se temelji na povezivanju „gramatičkih struktura“ s glazbenim ritmom, jer se u toj kombinaciji lakše pamte (Ribarova, 2013: 328). Iako na internetu više nije dostupna autorska stranica Ronalda Antona, moguće je pronaći posredni izvor koji opisuje provođenje metode³. Metodu čine tri dijela. Prvi je predstavljanje pjesme. Ovaj korak podrazumijeva uvod u pjesmu i slušanje snimke, potom pisanje diktata, tj. zapisivanje riječi pjesme, te raspisivanje na ploči. Slijedi analiza i ponovno slušanje glazbenog primjera, a potom i pjevanje uz pratnju istog. Na kraju dolazi zadavanje domaće zadaće na temelju pjesme. Drugi je dio snimanje ili izvođenje pjesme, a treći dio čini ocjenjivanje.

4. Motivacija za učenje i glazba

U ovom će se poglavlju predstaviti veza između motivacije i glazbe. Marta Medved Krajnović (2010: 77) definira motivaciju kao „skup motiva, odnosno psiholoških stanja koja pokreću i usmjeravaju ljudsko ponašanje te određuju intenzitet toga ponašanja“. Poučavanje jezika je složen proces, koji utječe i na interes učenika (Jaroslav Jelínek i dr., 1968: 8). Motivacijom je moguće stvoriti i održavati interes kod učenika, koji im olakšava proces učenja i usvajanja. Prema autoricama Jasni Šulentić Begić i Božici Špoljarić (2011: 447-453), glazba može biti vrsta motivacije. Autorice su istraživale temu glazbenih aktivnosti u okviru neglazbenih predmeta te svojim osvrtom iznijele na koje je načine moguće povezati glazbu s ostalim nastavnim predmetima. Između ostalog, iznose i konkretne motivacijske tehnike za čije je provođenje potrebna glazba. Navode kako je ključ tih tehnika opuštanje, te predlažu korištenje glazbe u pozadini provođenja drugih nastavnih aktivnosti. Nadalje, preporučuju odabir glazbenih predložaka prema vrsti aktivnosti, primjerice tip glazbe koji prati izlaganje

² Vidi na: *Suggestology and suggestopedia: theory and practice; working document - UNESCO Digital Library* (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000030087?posInSet=1&queryId=97c00842-1872-42c6-be70-3f81470da00a>).

³ Vidi: *The Contemporary Music Approach to Learning ESL – Kay Almy* (<http://189649984563640870.weebly.com/the-contemporary-music-approach-to-learning-esl.html>).

novog gradiva, ponavljanje, ocjenjivanje i drugo. Autorice su provele istraživanje kojim su ispitale zastupljenost glazbe u prvom, drugom i trećem razredu osnovne škole, za predmete: Hrvatski jezik, Tjelesna i zdravstvena kultura, Priroda i društvo i Likovna kultura. Utvrdile su kako je u svim navedenim predmetima glazba zastupljena, a glavni razlog korištenja je motivacija, te pozadinsko slušanje i opuštanje (J. Šulentić Begić i B. Špoljarić, 2011: 459).

Veliki značaj motivacije ističu i M. Čechová i V. Styblík (1998: 66). Prema autorima, učenike je potrebno motivirati na svakom satu, što zahtijeva vještinu nastavnika. Autori se osvrću i na problematiku „nasilne motivacije“, koja donosi upravo suprotan učinak u poučavanju (Čechová i Styblík, 1998: 66). J. Jelínek i dr. (1968: 8) smatraju kako „dobar nastavnik“ zna u procesu usvajanja jezika „probuditi interes kod učenika“. Nadalje, M. Miočić (2012: 77-80) ukazuje kako su za kvalitetno provođenje motiviranja značajne kompetencije nastavnika, u okviru samopromatranja i samosvijesti.

Podatak o važnosti emocionalnog stanja učenika u procesu učenja, na kojega se može utjecati motivacijskom funkcijom glazbe, možemo naći u radu L. Nikolić (2018: 143), koja ističe da „djeca postižu najbolje rezultate kada su živahna i zadovoljna“ te da „emocionalno stanje koje omogućuje bolje kognitivno funkcioniranje može biti izazvano slušanjem omiljene glazbe bez obzira na vrstu.“ Dakle, glazba može u motivacijskom smislu pozitivno doprinijeti učenju, te se preporučuje korištenje njezina potencijala, međutim, uz ispravno provođenje.

5. Glazba u nastavi stranoga jezika

U ovom poglavlju razmotrit će se korištenje glazbe u nastavi stranoga jezika. Glazba se koristila u svrhu učenja stranog jezika još od osamdesetih godina prošlog stoljeća, što dokazuju primjeri udžbenika, na čijim je stranicama uključena kao posebna aktivnost. Pregled tih udžbenika donosi S. Ribarova (2013: 328). Autorica također iznosi moderne oblike didaktičkih sredstava u okviru *software-a* i „virtualnih jezičnih kampova“⁴ (S. Ribarova, 2013: 328). U današnje se vrijeme glazbene aktivnosti provode pomoću *CD playera*, računala i internetskih izvora. Valja se osvrnuti i na promjenu u korištenju didaktičkih sredstava krajem prošlog stoljeća, koja je uslijedila promjenom tehnologije. Tadašnja tehnološka akustička pomagala bila su magnetofon, gramofon, *CD player* i dr. (Čechová i Styblík, 1998: 67).

⁴ Vidi u: *Language Villages / Concordia Language Villages*, <http://www.concordialanguagevillages.org/youth-languages> (pregledano 2. rujna 2022. godine).

Da je interes za temu glazbe u nastavi iznimno velik i u suvremeno doba u Češkoj svjedoči sljedeći projekt. Na Pedagoškom fakultetu Sveučilišta Hradec Králové od 2016. godine odvija se projekt „*Prisutnost glazbe u nastavi stranog jezika*“ (češ. „*Přítomnost hudby ve výuce cizích jazyků*“)⁵ koji istražuje utjecaj glazbe na učenje materinskog i stranog jezika. Jedan od rezultata projekta je i izdanje knjige autorice Petre Besedové *Glazba u nastavi stranog jezika* (češ. *Hudba ve výuce cizích jazyků*), koja je u vrijeme pisanja ovog rada, rasprodana na svim *online* prodajnim stranicama, na kojima je bila dostupna. Autorica ovog diplomskog rada razgovarala je s profesoricom Petrom Besedovom koja je ujedno bila i članica istraživanja moždanih aktivnosti putem *EGG-a* (v. 2. poglavlje)⁶. U razgovoru je profesorica Besedová navela kako su u istraživanju koristili nekoliko metoda, te su surađivali s Neurološkom klinikom fakultetske bolnice Hradec Kálové. Uz pomoć *EGG-a* istraživale su se moždane reakcije dvije skupine ispitanika, sa i bez glazbenog obrazovanja. Svim se ispitanicima puštao češki potom strani jezik, te na kraju glazba. Uočeno je, kako je glazbeno obrazovana skupina ispitanika više reagirala na melodiju, odnosno „šire percipirala jezik“. Potvrdili su utjecaj glazbe na percepciju stranoga jezika, ali je profesorica dodatno napomenula: „ne da će glazbeno obrazovani bolje učiti, već će bolje percipirati melodiju, intonaciju i akcent“.

Razlozi korištenja glazbe u nastavi prepoznaju se u njezinim odlikama. Kako su pjesme sredstvo koje se lako i dugo pamti, navode i autorice K. Krčmová (2020: 9) i Eva Paličková (2016: 19). Kada se govori o težnjama za olakšavanje procesa pamćenja, teško se ne sjetiti i poznate poslovice o pamćenju koje se postiže ponavljanjem. S. Ribarova (2013: 328) vidi pjesmu kao podlogu, bilo za ponavljanjem unutar nje same ili cijele pjesme, zbog kratkog trajanja. Također, autorica ističe potencijal korištenja glazbe u nastavi ne samo za vježbanje gramatike, već i za „vježbanje izgovora, intonacije, slušanja, širenje vokabulara ili fokusiranje za rečenične strukture“, bilo jedne ili više jezičnih vještina istovremeno (Ribarova, 2013: 329). E. Paličková (2016: 20) uočava kako pjesma u nastavi funkcionira i kao posrednik s izvornim govornikom, međutim, upozorava kako bi nastavnik trebao ukazati na sva odstupanja od standardnog jezika, ukoliko se pojavljuju u pjesmi. Nadalje, kako pjesmu uz melodiju može činiti i tekst, odnosno riječi, autorica u tome vidi izvor vokabulara kojim je moguće nadopuniti određenu nastavnu lekciju. S. Ribarova (2013: 329) uočava i potencijal u smislu smjernica za daljnji rad u nastavi, npr. kao tema za raspravu ili za predstavljanje kulture, u kojoj je nastala.

⁵ Vidi u: *Přítomnost hudby ve výuce cizích jazyků - Univerzita Hradec Králové*, <https://www.uhk.cz/cs/pedagogicka-fakulta/pdf/aktualne/hudba-ve-vyuce-cizich-jazyku> (pregledano 5. studenog 2022. godine).

⁶ Razgovor s profesoricom održan je 18. siječnja 2022. godine preko platforme *Microsoft Teams*.

Jednako tako, Hap Palmer (2001: 13-17) navodi kako glazbeni predložak može pratiti daljnja rasprava na način, gdje učitelj određene stvari objašnjava, odnosno potiče djecu na postavljanje pitanja i razmišljanje. Postavljanjem pitanja učenike se uključuje u nastavu, čime se svakog od njih ohrabruje da i sam stvori potrebu izreći nešto o sebi. Autor daje slijedeći primjer: svaki od učenika navodi gdje je bio, a učitelj to povezuje s nastavom geografije. Autor također naglašava kako je u svemu potrebno pratiti reakcije učenika. Važnost stvaranja međupredmetnih odnosa i učenje o kulturi istaknulo je više autora, E. Paličková (2016: 22-24) te Danijela Berišić Antić i Ana Maroević (2014: 63-64). E. Paličková (2016: 20) napominje i kako se rad s pjesmom tada može nadopuniti i gledanjem video-spota.

5.1. Primjeri aktivnosti vezanih uz slušanje glazbe na satu

Kako bi korištenje glazbe kroz aktivnosti u nastavi bilo što prirodnije, K. Krčmová (2020: 7) preporuča povezivanje učenja s „rutinskim glazbenim aktivnostima: slušanjem, pjevanjem, pljeskanjem, pričanjem o glazbi, tekstu ili izvođaču...“ Autorica također tvrdi kako se bilo koja aktivnost odabire sukladno s nastavnim ciljem (Krčmová, 2020: 9). Prema tome, samo slušanje i pjevanje ne odražava se konkretno na govor – ove je aktivnosti potrebno shvatiti kao alat za ostvarivanje ugodnijih i zabavnijih vježbi, koje su potrebne za napredak u učenju stranog jezika. Jednako tako, aktivnosti treba prilagoditi uzrastu učenika. To zaključuje i H. Palmer, prema kojemu, dječja zaigranost ne dopušta mirno slušanje glazbe i koncentraciju, već i znatizelju za upoznavanjem svijeta. U poučavanju četverogodišnjaka i petogodišnjaka autor preporučuje uključiti pokrete. Daje primjer za aktivnost na nastavi engleskog jezika, kako se slova abecede povezuju s određenim pokretom koje djeca izvode i ponavljaju. Taj je pokret povezan s određenim slovom, na način da je početno slovo naziva radnje ono, zbog kojeg se ta radnja i izvodi, npr. *a=arch/hr. luk*, *b=bend/hr. naklon*, *c=clap/hr. pljesak*. Pokretima se razvija ravnoteža, koordinacija, snaga i izdržljivost (Palmer, 2001: 13). Također, autor tvrdi, kako se uključivanjem više sastavnica inteligencije postiže bolji balans, a upravo je putem glazbe sve moguće povezati (Palmer, 2001: 14). Autorica K. Krčmová (2020: 16) ovu aktivnost prepoznaje kao *TPR* tj. *Total Physical Response* (hr. *metoda poučavanja pokretom*), jer se načini učenja stranog jezika povezuju s načinom učenja materinskog, u čijem središtu je imitacija.

Michelle Lazar ponudila je tri smjernice o uključivanju glazbe u nastavu. Glazbu smatra jednim od „tipova edukativnih pristupa“, nadalje navodi kako glazba može „nositi sadržaj kurikuluma“ te na kraju, predlaže korištenje glazbe kao mnemotehniku (Lazar, 2004).

U nastavku donosimo neke od glazbenih aktivnosti koje navodi autorica S. Ribarova (2013: 329-334). Radi se o primjerima predviđenim za nastavu makedonskog jezika i za učenike starijeg uzrasta. Iste je moguće uzeti i kao polazište za stvaranje aktivnosti u učenju češkog jezika, jer konkretni primjeri za češki jezik nisu pronađeni. Kao prvi primjer autorica navodi kao aktivnost odabira pjesme s ciljem vježbanja izgovora, te upoznavanja njezinog kulturnog značaja. Drugi primjer aktivnosti je pjesma povezana s književnim djelom koje se onda paralelno na istom satu prolazi. Nadalje, autorica ukazuje na primjer povezivanja vokabulara iz lekcije o životinjama sa sadržajno pripadajućom pjesmom. Zatim slijedi glazbeni primjer koji se povezuje s geografijom, tako što se na karti označavaju u pjesmi spomenuti toponimi. Također, autorica navodi ideje za aktivnosti koje se mogu provoditi uz glazbu, kao što su pantomima, nadopunjavanje izostavljenih riječi u danom tekstu pjesme te izbacivanje uljeza (Ribarova, 2013: 331-332). Isto tako, predlaže i aktivnosti kojima glazbeni primjer može biti inspiracija: „napisati pismo pjevaču, složiti izrezanu pjesmu, nacrtati neke stihove, dopunjavati rime, međusobno diktirati pjesme, uglazbiti gramatiku, pripremiti kviz...“ (Ribarova, 2013: 333-334).

Na *Internetu* se može naći mnogo aktivnosti vezanih za poučavanje stranoga jezika uz glazbu, tj. upotrebu glazbe u nastavi jezika. Prema tome, nastavnik bilo kojeg stranog jezika može se poslužiti raznovrsnim aktivnostima u svojoj nastavi, premda je većina primjera navedena za engleski kao strani jezik. Međutim, oni mogu poslužiti kao inspiracija i za provođenje sličnih aktivnosti na nastavi češkog jezika. Zanimljiva je ponuda tekstova koji se izvode kao mjuzikli, čime se povezuje nekoliko izvedbenih umjetnosti. Češka je kinematografija priznata i uistinu nudi djela koja bi se dala primijeniti i u ovu svrhu.

Prilikom uvježbavanja slušanja s razumijevanjem na satu stranoga jezika prema K. Krčmovoju (2020: 11-12) valja razlikovati tri faze: faza prije početka slušanja nekog glazbenog teksta, za vrijeme slušanja i nakon slušanja. U prvoj fazi autorica navodi kako je potrebno predstaviti temu, vokabular i upoznati učenike sa pjesmom i zadacima koji slijede. Primjeri aktivnosti prije slušanja su: oluja ideja, povezivanje poznatog vokabulara s novim, objašnjenje novih riječi i izraza, razgovor o sličnoj temi, zapisivanje ključnih pojmova koji se mogu čuti u pjesmi i sl. Faza za vrijeme slušanja može poslužiti za rješavanje zadataka te da je poželjno i

drugo slušanje odnosno ponavljanje, za samo-provjeru. Primjeri aktivnosti prilikom slušanja mogu biti: izdvajanje ključnih pojmova, nadopunjavanje teksta u pisanom obliku s izostavljenim informacijama, podcrtavanje, spajanje riječi sa značenjem, nadopunjavanje izostavljenih rečenica itd. Iako se ponavljanje može vršiti više puta, zbog moguće dosade učenika ne preporuča se. Zadnju fazu, odnosno aktivnosti poslije slušanja čini kontrola uz nastavnika te daljnja rasprava o samoj pjesmi, pozadini ili gradivu koju nosi ili pak smjernici koju je pjesma dala.

5.2. Odabir glazbe u nastavi

Na temelju prethodnog potpoglavlja, uočava se važnost odabira glazbe u nastavi stranog jezika. Pri odabiru glazbenog djela, K. Krčmová (2020: 17) daje nekoliko naputaka. Najprije je potrebno provjeriti tehničku kvalitetu snimke. Odabrani primjeri trebaju biti jasni. To podrazumijeva da su vokali razgovijetni i razumljivi te da snimka ne sadrži šumove ili neke prekide. Tekst pjesme treba sadržavati ponavljanja. Što se tiče glazbe, primjer treba biti melodijski jednostavan. Također, poželjni su umjereni tempo i rima, koja olakšava pamćenje. E. Paličková (2016: 24) također navodi kako treba „poštivati autorska prava“. Autorica ne preporučuje pjesme s arhaizmima, dijalektima i *slengom*, te naglašava potrebu za upozorenjem kada se u pjesmi pojavljuju riječi koje nisu dio standardnog jezika (Paličková, 2016: 19-20). Rješenje je stoga, kako navodi i autorica K. Krčmová (2020: 18) birati pjesme na standardnom jeziku, kako bi se izbjeglo trošenje vremena na dodatno objašnjavanje. Preporuke obiju autorica smatramo korisnima za kvalitetnu pripremu nastave.

Prema S. Ribarovoj (2013: 328) pjesme se biraju s obzirom na cilj koji pojedina aktivnost ima na satu stranoga jezika. Pritom pjesme trebaju biti primjerene uzrastu te motivirati učenike, a autorica naglašava kako na umu valja imati i raznolikost, koja se postiže odabirom različitih žanrova. U razgovoru s profesoricom Besedovom (v. 5. poglavlje), profesorica je istaknula korištenje *lidovky* (hr. *narodne pjesme*) dobrim primjerom. S druge strane, autorica K. Krčmová (2020: 16-17) donosi slijedeću tipologiju pjesama i njihovu primjenu. Ona izdvaja pjesme pokreta (češ. *pohybové písňe*) koje se biraju za glazbene aktivnosti u koje su uključeni i pokreti. Tu su zatim tradicionalne i posebne pjesme (češ. *Tradiční a speciální*) koje se odnose na pjesme koje predstavljaju tradiciju i kulturu nekog naroda. Za termin „posebne“ (češ. *speciální*) autorica objašnjava kako on označava prigodne pjesme koje prate običaje kroz godinu. Pri njihovom odabiru ističe važnost u podudaranju s

tekućim vremenom i običajem. Postoje i općenite popularne pjesme (češ. *obecně oblíbené*) koje čine poznate, suvremene pjesme. Autorica još navodi *jazz* i instrumentalnu glazbu.

Autorica K. Krčmová (2020: 18-19) navodi, između ostalog, kako su učenici motiviraniji ako sami biraju glazbu, a s druge strane, nastavnikovim odabirom potencijalno upoznaju novu glazbu. Prema S. Ribarovoj (2013: 329), tradicionalne su pjesme pogodne u kontekstu učenja kulture, međutim, mogu doprinijeti realizaciji „negativnog stereotipa“ koji je poznat učenicima stranog jezika. Autorica smatra kako taj tip pjesama treba biti prisutan u nastavi, ali ne i jedini.

H. Palmer (2001: 16) ističe kako se korištenjem poznatih pjesama razvija kreativnost, otvorenost te tolerantnost, a istovremeno, kako bi se potaknula motivacija učenika, predlaže korištenje moderne, suvremene glazbe.

5.3. Glazba u *Kurikulumu za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)*

U ovom će se potpoglavlju govoriti o uključenosti glazbe u *Kurikulumu za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)* i prema tome, njenom mjestu u učenju Češkog jezika i kulture kao nastavnog predmeta u hrvatskim školama. Na početku valja objasniti pojam Modela C, koji čini dio samog naziva ovog kurikuluma. Na stranici Vlade Republike Hrvatske „Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina“⁷ predstavljena su tri modela provođenja nastave nacionalnih manjina: Model A, Model B i Model C. Modeli se razlikuju prema jeziku izvođenja nastave, odnoseći se na sve nastavne predmete. Model A podrazumijeva isključivo nastavu na jeziku manjine, a Model B karakterizira dvojezičnost: grupa predmeta se izvodi na jeziku manjine, a druga na hrvatskom jeziku. Model C čini nastavu na hrvatskom jeziku uz sate učenja jezika manjine. Objavljivanje ovog Kurikuluma označilo je preokret u poučavanju češkog jezika u Hrvatskoj, jer se od tada počela održavati nastava češkog jezika po Modelu C (Maja Burger, 2017: 21).

⁷Vidi u: *Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina*, <https://ljudskaprava.gov.hr/nacionalne-manjine/polozaj-i-prava-pripadnika-nacionalnih-manjina-u-republici-hrvatskoj/odgoj-i-obrazovanje-na-jeziku-i-pismu-kojim-se-sluzue/621> (pregledano 27. listopada 2022 godine).

Na internetskoj stranici Narodnih novina⁸ Ministarstvo znanosti i obrazovanja objavilo je *Odluku o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)*. Odluka je na snazi od 2019. godine. Prema ovom dokumentu, predmet Češki jezik i kultura po Modelu C poučava se na hrvatskom jeziku. Predmet čine „tri međusobno povezane domene: "Govorimo češki (češ. *Mluvíme česky*), Čarolija pisane riječi (češ. *Kouzlo psaného slova*) i Kultura (češ. *Kultura*).“ Iste se temelje na komunikacijskim potrebama i razvoju jezičnih vještina. Uključen je i rad na prevođenju, učenju vokabulara i jezičnih kompetencija, razvoju „čitalačke pismenosti i društveno-kulturnoj svijesti,“ a spomenute su domene „u izravnoj vezi s ciljevima Društveno-humanističkog i Umjetničkog područja“. Veliki je naglasak stavljen na međupredmetne teme te razvoj kreativnog i kritičkog mišljenja. Kurikulum je objavljen i na hrvatskom, i na češkom jeziku.

U ovom se Kurikulumu iščitava izuzetna prisutnost kulture u nastavi češkog jezika, što ne iznenađuje s obzirom na sam naziv predmeta. Time je opravdano otvoren prostor za korištenje glazbenih aktivnosti. Dakako, u ishodima učenja koji se prikazuju u dokumentu, glazba je prisutna u svim razredima osnovne škole. Od prvog do osmog razreda osnovne škole nalazi se pod *Domenom C: kultura*, u drugom stupcu *Razrada ishoda*. Prožimanje glazbe kroz Kurikulum odnosi se na upoznavanje, slušanje, prepoznavanje i samostalno izvođenje čeških pjesama. U četvrtom se razredu osnovne škole nalazi i pod *Domenom A: Govorimo češki*, gdje je glazba jedna od tema u okviru *Sadržaja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda*. Od prvog do osmog razreda osnovne škole, u *Domeni C* nalazi se aktivnost pjevanja. Valja naglasiti da je glazba povezana i s drugim umjetničkim i izvedbenim aktivnostima uz vidno jasnu i izraženu težnju za ostvarivanjem međupredmetnih veza kako se navodi kroz cijeli kurikulum. Što se tiče glazbenog žanra, od prvog do trećeg razreda osnovne škole spominje se korištenje tradicionalnih i dječjih pjesama, a od četvrtog do osmog razreda navode se „autorske i tradicijske češke pjesme.“

Što se tiče srednje škole, u prvom se razredu glazba nalazi pod *Domenom A*, kao jedna od ponuđenih tema unutar *Sadržaja za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda*. Za sve se razrede srednje škole u okviru *Domene C* navode umjetničke aktivnosti, u sklopu kojih je i glazbena. Razlika, ovisno o razredu, uočava se unutar prvog stupca *Odgojno-obrazovni ishod* koji se referira na „različite tehnike kreativnog izražavanja na češkom jeziku“. U prvom ih

⁸ Vidi u: *Narodne novine, Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)*, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_12_129_2617.html (pregledano 5. rujna 2022. godine).

razredu učenik „izabire,“ u drugom „povezuje i upotrebljava,“ dok ih u trećem razredu „koristi i prilagođava“, te „kritički prosuđuje“, i naposljetku, u četvrtom razredu „koristi i kritički prosuđuje“. U drugom stupcu *Razrada ishoda* ponuđene su vrste umjetničkih aktivnosti gdje se nalazi i glazbeno izražavanje. Prema trećem stupcu *Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar« na kraju razreda*, svi razredi dijele jednak ishod⁹.

Važnost povezanosti kurikuluma s glazbenim aktivnostima i upoznavanjem kulture općenito istaknule su E. Paličková (2016: 22) i M. Lazar (2004), dok S. Ribarova (2013: 327) upozorava na česte propuste kurikuluma u tom smislu, pogotovo one slavenskih jezika.

Budući da se u diplomskom radu bavimo ispitivanjem utjecaja glazbe na učenje kod hrvatskih učenika Češkog jezika i kulture po Modelu C, poimanje glazbe u okviru kurikuluma koji smo prikazali smatramo vrlo važnim.

Sljedeće poglavlje donosi prikaz istraživanja utjecaja glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C kod učenika od trećeg do osmog razreda osnovne škole.

⁹ Navedeni ishod u cijelosti glasi: „Učenik se u skladu s vlastitim interesima i sklonostima te uz učiteljev poticaj koristi širokim spektrom tehnika kreativnog izražavanja i ostvaruje različite glazbene, dramsko – scenske i plesne aktivnosti te samostalno/u skupini javno nastupa u školi ili izvan nje.“ Vidi u: *Narodne novine, Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)*, https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_12_129_2617.html (pregledano 5. rujna 2022. godine)..

6. Istraživanje utjecaja glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C u osnovnoj školi

6.1. Cilj istraživanja

Cilj istraživanja bio je ispitati stavove hrvatskih osnovnoškolskih učenika o upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C. U nastavku donosimo istraživačka pitanja i postavljene hipoteze.

6.2. Istraživačka pitanja i hipoteze

Istraživačka pitanja oblikovana su na temelju iznesenog teorijskog dijela o pozitivnom učinku glazbe na učenje stranog jezika općenito i prikazom nekolicine istraživanja u tome području. S obzirom na to da nedostaju istraživanja učinka glazbe na učenje i usvajanje češkog jezika kod hrvatskih osnovnoškolskih učenika, iskazala se potreba za ovakvim istraživanjem.

Istraživačka pitanja i hipoteze:

1. Kakvi su stavovi učenika prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C?

H1. Učenici imaju pozitivan stav prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C.

2. Postoji li povezanost učeničkih stavova prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C i njihovog slušanja glazbe općenito?

H2. Postoji značajna povezanost učeničkih stavova prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C i njihovog slušanja glazbe općenito.

3. Utječu li učenički stavovi o upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C na slušanje čeških pjesama izvan nastave?

H3. Učenički stavovi prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C utječu pozitivno na slušanje čeških pjesama izvan nastave.

6.3. Metodologija istraživanja

6.3.1. Uzorak

U istraživanju su sudjelovali učenici od trećeg do osmog razreda Osnovne škole Silvija Strahimira Kranjčevića u Zagrebu. Nastava u školi koncipirana je tako da je zajedno slušaju učenici prvog i drugog razreda, trećeg i četvrtog razreda, petog i šestog te sedmog i osmog. Odabran je uzrast učenika od trećeg do osmog razreda jer se htjelo ispitati stavove učenika osnovne škole. Međutim, prva dva razreda osnovne škole nisu bila uključena u istraživanje, jer se radi o učenicima mlađe dobne skupine kojoj ovaj upitnik nije prilagođen. Uzorak je bio prigodan, odnosno sudjelovalo je ukupno 26 učenika koji su bili u vrijeme ispunjavanja ankete na nastavi.

6.3.2. Instrumenti istraživanja

Za provedbu ovog istraživanja kao instrumenti su korišteni anketni upitnik za učenike te intervju s nastavnicom. Anketni upitnik nalazi se u prilogu ovog diplomskog rada (Prilog 1). Upitnik se sastojao od ukupno trinaest pitanja. U pet pitanja trebalo je označiti neki od ponuđenih odgovora. Sedam pitanja bilo je otvorenog tipa, na koja su učenici trebali napisati svoje odgovore. U posljednjem dijelu upitnika nalazilo se osam tvrdnji, prema kojima su učenici trebali označiti svoje slaganje ili ne slaganje na ljestvici od jedan do pet, tako da je ocjena jedan označavala najniži stupanj slaganja, a ocjena pet najviši. Odabrano je osam tvrdnji jer se one izravno odnose na samu temu istraživanja, tj. stav učenika prema glazbi u nastavi.

S druge strane, intervju s nastavnicom Majom Burger bio je polustrukturiran, odnosno, tijekom razgovora su se proširila početno pripremljena pitanja. Pripremljena su pitanja strukturirana po uzoru na pitanja priložena u diplomskom radu Kristýne Krčmové (2020). Pitanja koja su postavljena u razgovoru nalaze se na kraju ovog diplomskog rada (Prilog 2).

6.3.3. Postupak

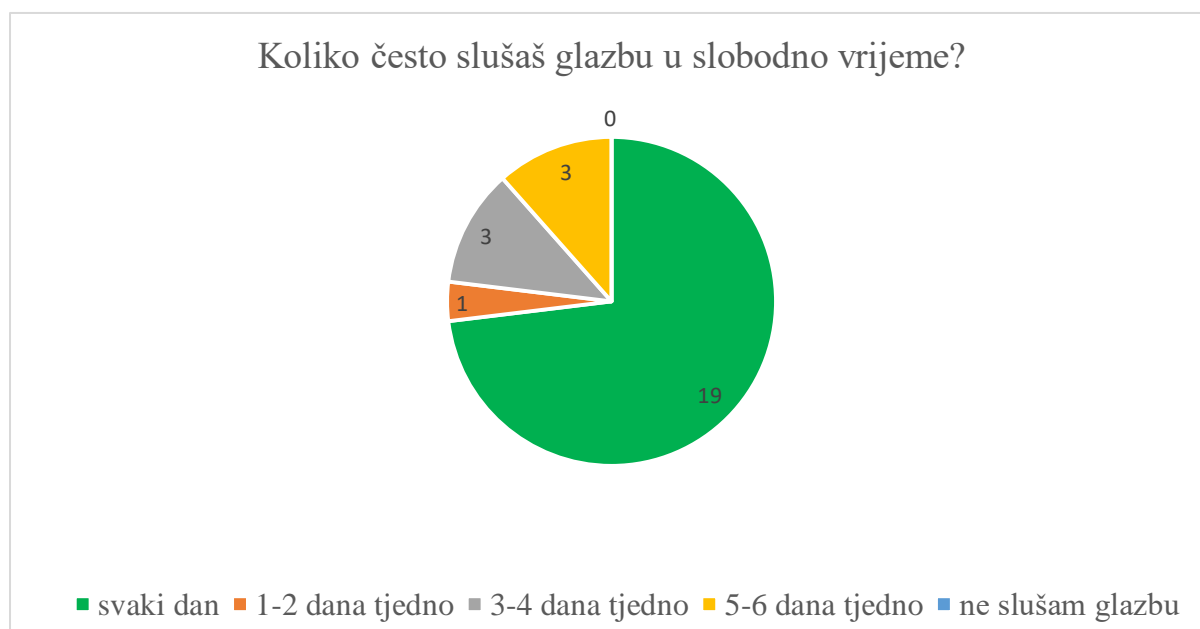
Prije same pripreme istraživanja i njegovog provođenja obratili smo se nastavnici Češkog jezika i kulture, Maji Burger. Ravnateljici škole Meliti Halugi poslana je *Zamolba i suglasnost za provedbu istraživanja*, a potom je roditeljima predan obrazac *Suglasnost za provedbu istraživanja* (Prilog 3). Nakon odobrenja zamolbe i potpisanih suglasnosti roditelja, učenicima je predana anketa na ispunjavanje. Istraživanje je provedeno u sklopu nastave Češkog jezika i kulture, koja se odvija u prostorijama Češkog društva u Zagrebu. Osim anketiranja učenika, za potrebe ovog rada, a kako bi se potkrijepili rezultati, intervjuirana je i sama nastavnica ispitivanih učenika u osnovnoj školi.

7. Rezultati

7.1. Anketni upitnik

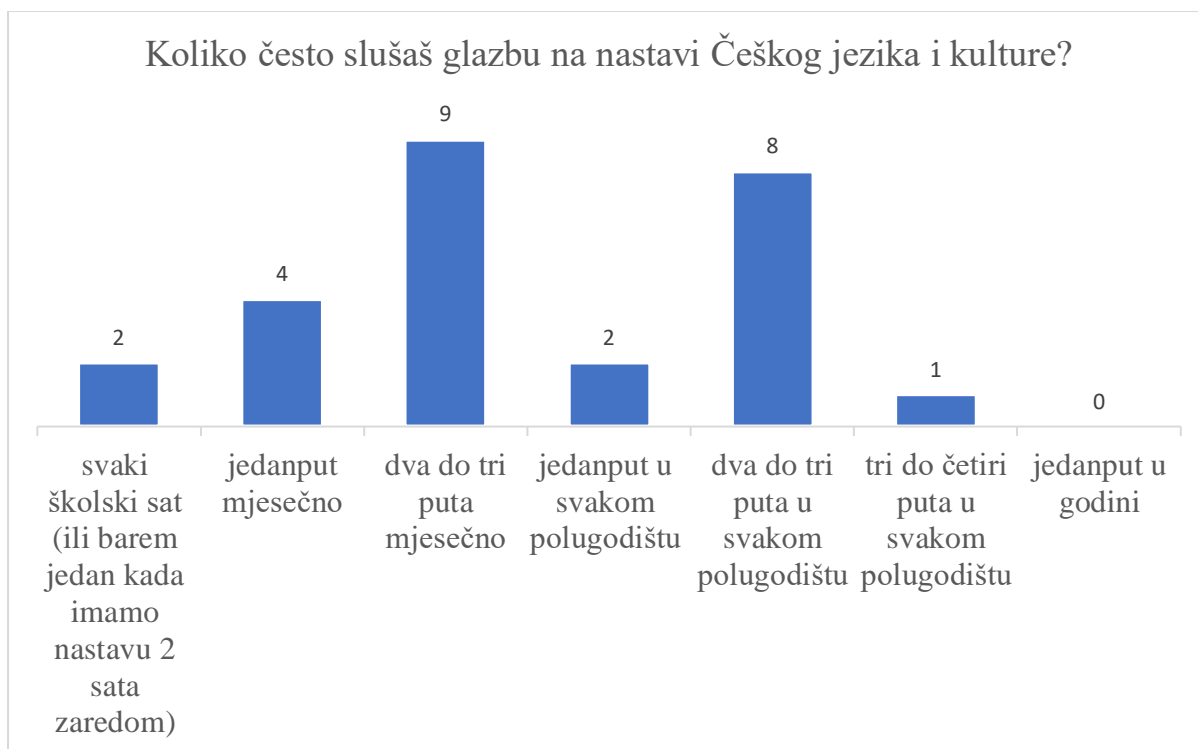
U ovom poglavlju prikazat će se rezultati ankete koju su ispunili učenici od trećeg do osmog razreda osnovne škole. Predstavljeni rezultati prate redoslijed pitanja anketnog upitnika.

Na prvo pitanje „Koliko često slušaš glazbu u slobodno vrijeme?“ najviše učenika (N=19) odgovorilo je kako sluša glazbu svaki dan, dok ostali učenici navode kako je slušaju nekoliko puta tjedno, kako je prikazano u prvom grafu. Niti jedan učenik nije označio odgovor da ne sluša glazbu. Na temelju dobivenih podataka možemo zaključiti kako učenici rado provode slobodno vrijeme uz glazbu.

Graf 1. Prikaz učestalosti slušanja glazbe učenika izvan nastave.

Za razliku od prvog, na drugo pitanje „Koliko često slušaš glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture?“ dobiveni su drugačiji odgovori, koji se mogu pratiti u Grafu 2. Zanimljivo je kako nekoliko učenika (N=9) svoj stav nije pronašlo u ponuđenim odgovorima te su snalažljivo, ili dodali odgovor, ili izvršili promjenu na danim odgovorima, i stoga se u grafu s prikazom rezultata pojavljuju dodatna dva odgovora: „dva do tri puta u svakom polugodištu“ (N=8) i „tri do četiri puta u svakom polugodištu“ (N=1).

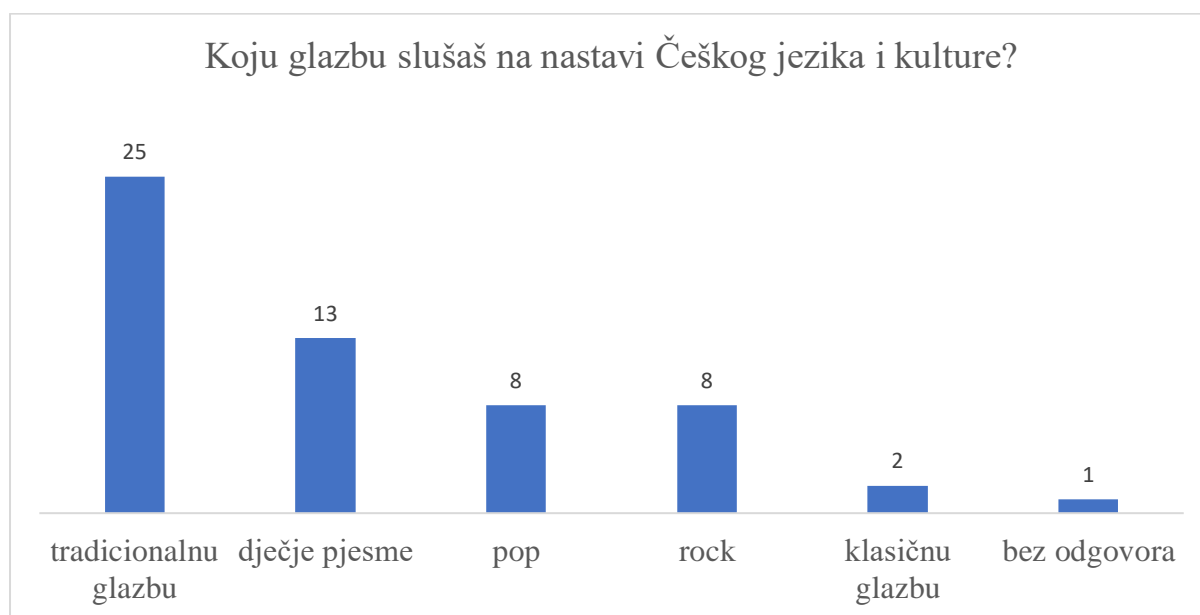
Graf 2. Prikaz mišljenja učenika o učestalosti slušanja glazbe za vrijeme nastave Češkog jezika i kulture.

Na treće pitanje „Voliš li slušati glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture?“ gotovo svi učenici (N=25) odgovorili su *da*, a jedan je učenik zaokružio *ne*, što je vidljivo u trećem grafu. Rezultati odgovora na treće pitanje potvrđuju prvu hipotezu, jer je evidentan pozitivan stav učenika prema glazbi u nastavi. Oni ne iznenađuju, s obzirom da je prvim pitanjem potvrđeno da učenici vole slušati glazbu općenito.

Graf 3. Prikaz odnosa učenika prema slušanju glazbe na nastavi Češkog jezika i kulture.

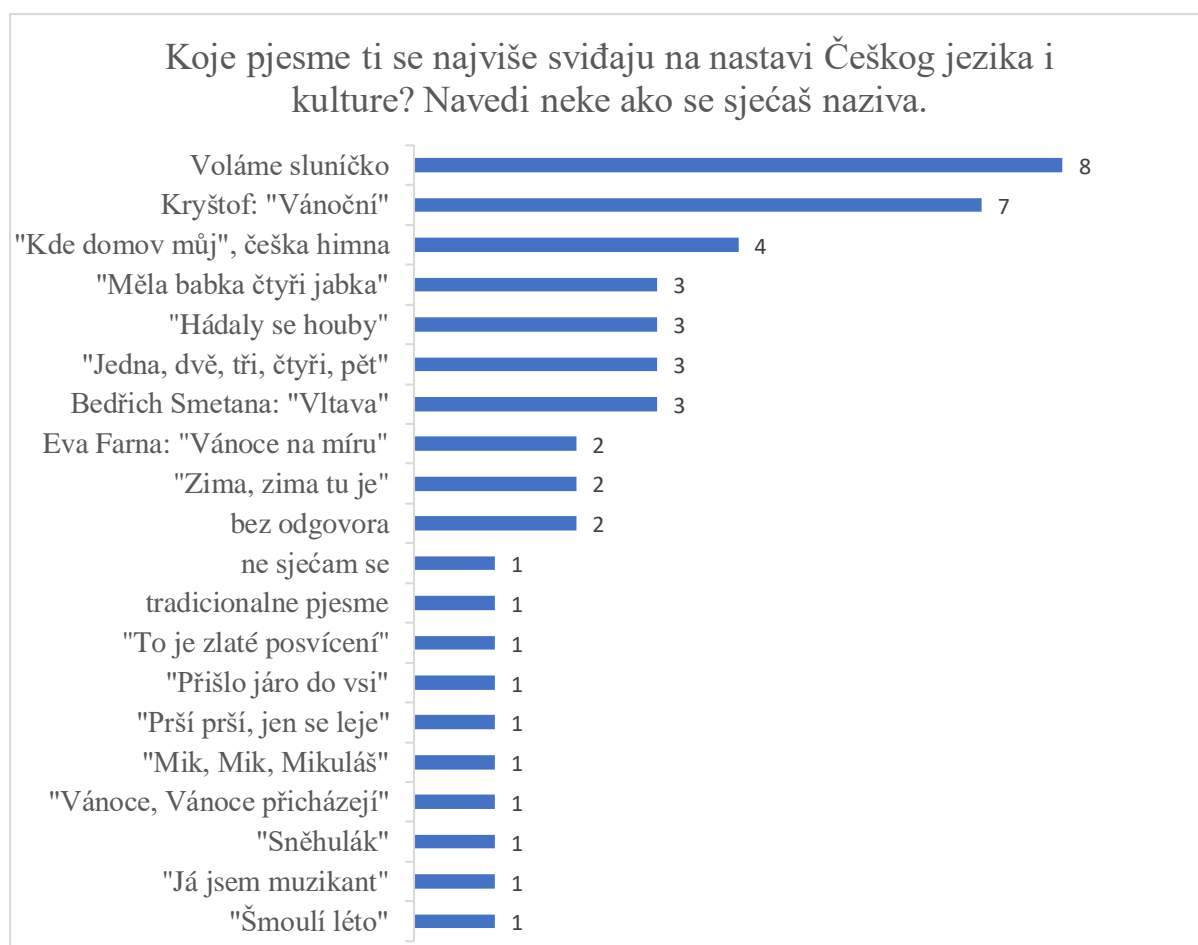
Četvrto pitanje bilo je otvorenog tipa tj. tražio se samostalan odgovor učenika. Na pitanje „Koju glazbu slušaš na nastavi Češkog jezika i kulture (- *pop*, *rock*, tradicionalnu češku glazbu itd.)?“ učenici su davali i po nekoliko odgovora, stoga se može pratiti veći broj odgovora, nego što je učenika. Gotovo su svi učenici naveli tradicionalnu glazbu (N=25). Prema ostalim navedenim odgovorima koji su prikazani u četvrtom grafu, potvrđuje se da su učenici primijetili i druge glazbene žanrove u nastavi.

Graf 4. Prikaz mišljenja učenika o žanru slušane glazbe na nastavi Češkog jezika i kulture.

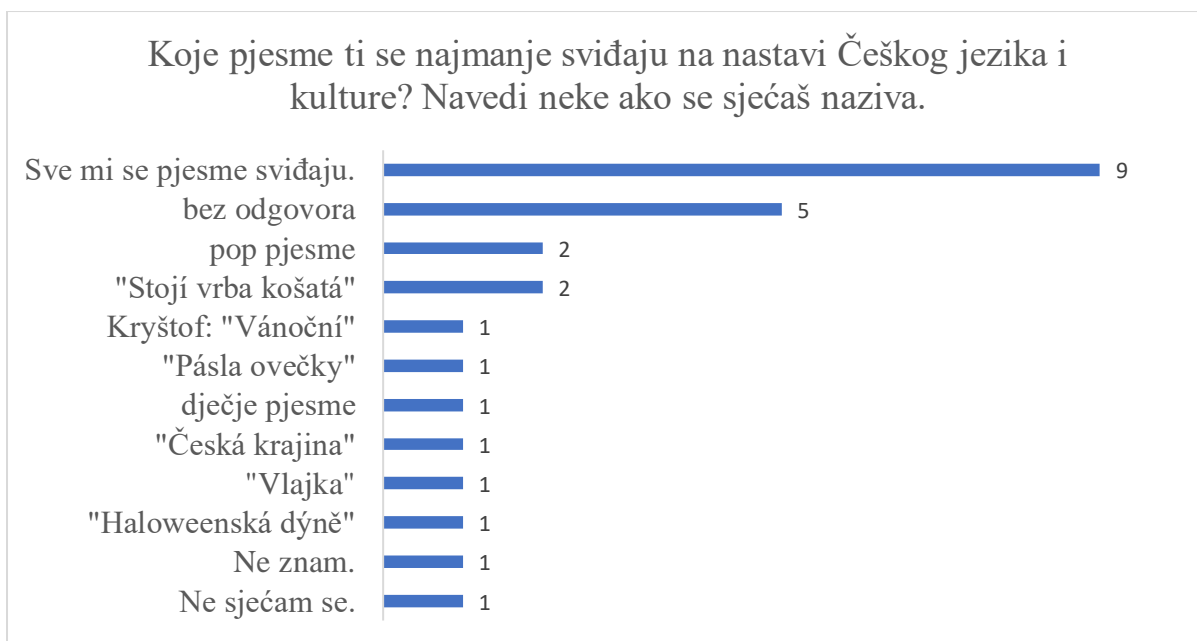
Peto pitanje također je bilo otvorenog tipa i glasilo je „Koje pjesme ti se najviše sviđaju na nastavi Češkog jezika i kulture? Navedi neke ako se sjećaš naziva.“ Također, na ovo su pitanje učenici davali po nekoliko odgovora, stoga se u rezultatima primjećuje veći broj odgovora nego što je ispitanih učenika. Najveći je broj učenika (N=8) navelo pjesmu *Voláme sluničko* (hr. *Zovemo sunašce*) pjevača Jaromíra Nohavice, čije je ime izostalo u odgovorima. U sljedećem najbrojnije danom odgovoru (N=8) učenici su, naprotiv, ponudili odgovor u obliku ili samog naziva pjesme ili samog naziva izvođača, a nešto je odgovora uključivalo i naziv i izvođača – u svakom slučaju, naveli su pjesmu *Vánoční* (hr. *Božićni*) izvođača Kryštofa. Ostale su navedene pjesme, kao što je prikazano u Grafu 5., bile češka himna *Kde domov můj* (hr. *Gdje je moj dom*), *Měla babka čtyři jabka* (hr. *Baka je imala četiri jabuke*), *Hádaly se houby* (hr. *Gljive su se svađale*), *Vltava* skladatelja Bedřicha Smetane (prva simfonijska pjesma u ciklusu *Má vlast* (hr. *Moja domovina*). Zanimljivo je, kako su učenici naveli pjesmu *Jedna, dvě, tři, čtyři, pět* (hr. *Jedan, dva, tri, četiri, pet*), međutim, niti jedan od učenika nije napisao naziv pjesme, već su je naveli kao *Brambory pečený* (hr. *Pečeni krumpiri*). Učenici su još naveli pjesme *Zima tu je* (hr. *Tu je zima*), *Vánoce na míru* (hr. *Naručeni Božić*) koju izvodi Ewa Farna

te pjesme: *To je zlaté posvícení* (hr. *To je zlatno svijetlo*), *Přišlo járo do vsi* (hr. *Proljeće je došlo svima*), *Prší prší, jen se leje* (hr. *Kiši, kiši, samo lije*), *Mik, Mik, Mikuláš* (hr. *Nik, Nik, Nikola*), *Vánoce, Vánoce přicházejí* (hr. *Božić, Božić dolazi*), *Sněhulák* (hr. *Snjegović*), *Já jsem muzikant* (hr. *Ja sam glazbenik*) i *Šmoulí léto* (hr. *Štrumpfsko ljeto*). Nekolicina učenika (N=2) nije dalo odgovor, a jedan je učenik napisao da se ne sjeća. Već prema samim nazivima navedenih pjesama, uočavamo kako se radi o sadržaju koji se može tematski povezati s nastavom. Radi se, ili o tradicionalnim i dječjim pjesmama, ili pjesmama koje se odnose na godišnje doba.

Graf 5. Prikaz čeških pjesama za koje su učenici naveli kako im se sviđaju.

Šesto pitanje glasilo je „Koje pjesme ti se najmanje sviđaju na nastavi Češkog jezika i kulture? Navedi neke ako se sjećaš naziva.“ I na ovo pitanje uočavamo pozitivan stav učenika prema korištenoj glazbi u nastavi. Odgovori su prikazani u šestom grafu, a možemo primijetiti kako najvećem broju učenika (N=9) odgovara sva glazba koja se koristi na nastavi Češkog jezika i kulture. To je potvrđeno i velikim brojem učenika koje na ovo pitanje nije odgovorilo (N=5), odnosno nije iskazalo svoj negativan stav niti prema jednoj pjesmi.

Graf 6. Prikaz čeških pjesama za koje su učenici naveli kako im se ne sviđaju.

Graf 7. Prikaz mišljenja učenika o učestalosti slušanja instrumentalne glazbe za vrijeme nastave Češkog jezika i kulture

Na sedmo pitanje „Slušaš li ponekad instrumentalnu glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture,“ gotovo svi učenici (N=25) odgovorili su *da*, a jedan učenik *ne*. U istom je pitanju slijedilo pitanje zašto, te je moguće primijetiti nekoliko odgovora. Najviše je učenika (N=16) odgovorilo kako se radi o pozadinskoj glazbi dok crtaju, odnosno rade likovne aktivnosti. Njih sedmero (N=7) navelo je kako se glazba pušta radi ugodnije atmosfere, opuštanja. Zanimljiv je jedan od navoda, koji glasi: „Zato što je tako ljepše.“ Po dvoje učenika (N=2) navelo je kao

razlog koncentraciju te motivaciju. Dvoje učenika (N=2) navelo je korištenje instrumentalne glazbe na nastavi kao matrice za pjevanje.

Graf 8. Prikaz stavova učenika o utjecaju češke glazbe na učenje češkog jezika.

Osmo pitanje glasilo je „Pomažu li ti češke pjesme na nastavi u učenju češkog jezika? Kako? Objasni u 2-3 rečenice. (Npr. : lakše pamtim neke riječi koje učimo ili gramatiku, pomažu mi u izgovoru, motivira me na učenje, osjećam se sretno na nastavi...)“. Gotovo svi učenici (N=24) odgovorili su *da*. Jedan učenik je odgovorio *ne*, a jedan je ostavio neodgovoreno. Odgovori učenika na ovo pitanje predstavljaju uvjerljive rezultate o pozitivnom stavu učenika, jer gotovo svi učenici uočili su i iskazali kako im češka glazba pomaže u učenju češkog jezika. U odgovorima su bila ponuđena slijedeća objašnjenja: uz glazbu se lakše pamte nove riječi (N=16); glazba pomaže u učenju gramatike (N=2); pomaže u izgovoru (N=10); glazba motivira (N=2); uz glazbu se bolje koncentriraju (N=3), uz glazbu se osjećaju opušteno i smireno (N=3).

Deveto pitanje glasilo je: „Možeš li zapisati neke riječi kojih se sjećaš iz pjesama s nastave Češkog jezika i kulture?“ Učenici su naveli slijedeće riječi: *Veselé Vánoce* (hr. *Sretan Božić*), *košatá* (hr. *grmolika*), *voláme* (hr. *zovemo*), *zima* (hr. *zima*), *táta děla chytraka* (hr. *tata se pravi pametan*), *Vltava* (hr. *Vltava*), *vánoční* (hr. *božićni*), *brambory* (hr. *krumpiri*), *pečený* (hr. *pečeni*), *Mikuláš* (hr. *Nikola*), *prší* (hr. *kiši*), *jen se leje* (hr. *samo lije*), *přicházejí* (hr. *dolazi*), *šťasné* (hr. *sretno*), *měla* (hr. *imala*), *babka* (hr. *baka*), *jabka* (hr. *jabuke*), *dědošek* (hr. *djedica*), *koničky* (hr. *konjići*), *pojedeme* (hr. *ići ćemo*), *karneval* (hr. *karneval*), *sluníčko* (hr.

sunašce), *domov* (hr. *dom*), *autobus* (hr. *autobus*), *hory* (hr. *gore*), *járo* (hr. *proljeće*), *vsi* (hr. *sela*), *snížek* (hr. *snježič*), *poletaje* (hr. *leti*), *kousek* (hr. *komadić*), *vrba* (hr. *vrba*), *mám te ráda* (hr. *volim te*), *červená* (hr. *crvena*), *svítí* (hr. *svijetli*). Jedan je učenik naveo da je uz pjesme naučio brojeve. Neki učenici (N=4) nisu odgovorili na ovo pitanje, a dvoje je učenika (N=2) navelo da ne zna zapisati riječi. Primjećuje se kako su navedene riječi dobrim dijelom i sastavni dio naziva pjesama, koje su učenici spominjali u odgovorima na prethodna pitanja. Radi se o jednostavnim riječima, u skladu s učeničkim uzrastom. Prema nekim odgovorima može se zaključiti da su učenici svojim odgovorima htjeli biti duhoviti ili dosjetljivi, primjerice navodeći riječi koje su jednakog oblika i značenja kao u hrvatskom jeziku.

Graf 9. Prikaz odnosa učenika prema slušanju češke glazbe izvan nastave Češkog jezika i kulture.

Za deseto pitanje „Slušaš li češke pjesme izvan nastave?“ odgovori su prikazani u devetom grafu. Iako je u odgovorima na prethodna pitanja većina učenika izražavala pozitivan stav prema slušanju glazbe i u slobodno vrijeme i u vrijeme nastave češkog jezika, primjećujemo kako se u ovom slučaju ipak većina učenika (N=16) izjašnjava kako češke pjesme ne sluša izvan nastave.

Jedanaesto pitanje bilo je povezano s desetim, a glasilo je „Koje češke pjesme najviše slušaš izvan nastave? Navedi neke.“ Učenici su naveli da slušaju češku himnu i tradicionalne pjesme, *Voláme sluníčko* (hr. *Zovemo sunašce*), *Zima tu je* (hr. *Zima je tu*), *Kryštof: Vánoce* (hr. *Božić*), *Prší, prší jen se leje* (hr. *Kiši, kiši samo lije*) te *Jedna, dvě, tři, čtyři, pět* (hr. *Jedan, dva, tri, četiri, pet*). Neki su odgovori bili da slušaju dječje i moderne pjesme te pjesme koje se

obrade na satu. S obzirom na odgovore zaključujemo kako oni učenici koji slušaju češku glazbu izvan nastave, slušaju upravo onu glazbu, koju su čuli na nastavi.

Dvanaesto pitanje odnosilo se na učestalost slušanja čeških pjesama izvan nastave i glasilo je „Koliko puta tjedno slušaš češke pjesme izvan nastave?“ Odgovori učenika prikazani su u desetom grafu. Nekoliko učenika (N=3) nije označilo ponuđene odgovore, već su naveli vlastite: „1 – 2 puta mjesečno“, „par puta mjesečno“ i „jednom ili dva puta u godini“. Prema dobivenim rezultatima možemo zaključiti kako od onih učenika koji slušaju češku glazbu izvan nastave, većina često sluša češku glazbu.

Graf 10. Prikaz učestalosti slušanja češke glazbe u slobodno vrijeme učenika.

Posljednji dio upitnika sastojao se od 8 tvrdnji koje su se odnosile na stavove učenika prema glazbi na nastavi češkog jezika za koje su učenici trebali iskazati na ljestvici od 1 – 5 koliko se slažu s pojedinom tvrdnjom (1 = u potpunosti se ne slažem; 2 = ne slažem se; 3 = niti se slažem, niti se ne slažem; 4 = slažem se; 5 = u potpunosti se slažem). Odgovori učenika prikazani su u Tablici 1.

S prvom tvrdnjom „rado slušam glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture“ u potpunosti se ne slaže jedan učenik (N=1), dok se ostali učenici ili slažu (N=6) ili u potpunosti slažu (N=19), čime se potvrđuje pozitivan stav prema korištenju glazbe u nastavi, kako su učenici iskazali i u odgovorima na prethodna pitanja.

Za drugu su tvrdnju „rado pjevam češke pjesme“ dobiveni različiti odgovori. Većina ih se ili slaže (N=7) ili u potpunosti slaže (N=9). Ipak, neki se u potpunosti ne slažu (N=3) ili ne slažu (N=2). Ostali se učenici niti slažu, niti se ne slažu (N=5).

Na ljestvici uz treću tvrdnju „s pomoću glazbe na nastavi lakše učim češki izgovor“ uočava se kako velik broj učenika smatra da im glazba pomaže u učenju izgovora, jer se većina ili slaže (N=10) ili u potpunosti slaže (N=11), dok se ostali učenici niti slažu, niti ne slažu (N=4), a jedan učenik nije zaokružio odgovor u ovoj tvrdnji.

S četvrtom tvrdnjom „s pomoću glazbe na nastavi lakše pamtim češke riječi“ uočava se pozitivan stav jednako kao i u prethodnoj. Da im glazba pomaže u pamćenju navode učenici koji se slažu (N=8) ili u potpunosti slažu (N=13). Ipak, jedan se učenik ne slaže (N=1), a ostali se niti slažu, niti ne slažu (N=4).

U petoj se tvrdnji „s pomoću glazbe na nastavi lakše učim gramatiku“ prate raznolikiji odgovori nego u prethodne dvije tvrdnje. Uočavamo kako su po pitanju utjecaja glazbe na učenje gramatike ipak podijeljena mišljenja. Iako i za ovu tvrdnju najveći broj učenika izražava pozitivan stav ili slaganjem (N=5) ili slaganjem u potpunosti (N=10), velik se broj učenika niti slaže niti ne slaže (N=8), a neki se i ne slažu (N=1) ili u potpunosti ne slažu (N=2).

Posljednje tri tvrdnje postavljene negativno prema utjecaju glazbe na nastavu, utvrđuju pozitivan stav učenika prema glazbi. Primjerice, šesta tvrdnja glasi „uz glazbu teže pamtim nove riječi“ i s njom se svi učenici ili u potpunosti ne slažu (N=18) ili ne slažu (N=8).

O sedmoj pak tvrdnji „uz glazbu teže učim gramatiku“ koja se dotiče pitanja gramatike, ponovno se prate drugačiji odgovori i mišljenja su podijeljena. Najveći broj učenika se u potpunosti ne slaže (N=15) ili ne slaže (N=4). Međutim, nekoliko ih se niti slaže, niti ne slaže (N=6), a jedan učenik izjašnjava se kako ga glazba ometa u učenju gramatike, jer se u potpunosti slaže s tvrdnjom.

Na kraju, prema posljednjoj, osmoj tvrdnji „glazba na nastavi Češkog jezika i kulture me ometa“ možemo zaključiti da, neovisno o dosadašnjem izražavanju stava učenika prema glazbi ili glazbi u nastavi, svi se učenici odlučno izjašnjavaju kako ih glazba ne ometa u učenju, jer se gotovo svi u potpunosti ne slažu s tvrdnjom (N=25), a jedan se učenik ne slaže.

Tablica 1. Prikaz odgovora učenika prema tvrdnjama.

Tvrdnja	u potpunosti se ne slažem	ne slažem se	niti se slažem, niti se ne slažem	slažem se	u potpunosti se slažem	bez odgovora
Rado slušam glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture.	1	-	-	6	19	-
Rado pjevam češke pjesme.	3	2	5	7	9	-
S pomoću glazbe na nastavi lakše učim češki izgovor.	-	-	4	10	11	1
S pomoću glazbe na nastavi lakše pamtim češke riječi.	-	1	4	8	13	-
S pomoću glazbe na nastavi lakše učim gramatiku.	2	1	8	5	10	-
Uz glazbu teže pamtim nove riječi.	18	8	-	-	-	-
Uz glazbu teže učim gramatiku.	15	4	6	-	1	-
Glazba na nastavi Češkog jezika i kulture me ometa.	25	1	-	-	-	-

7.2. Intervju

Intervju je održan s nastavnicom Češkog jezika i kulture u Osnovnoj školi Silvija Strahimira Kranjčevića u Zagrebu, Majom Burger, a proveden je 11. siječnja 2022. godine u prostorijama Češkog društva. Kao što je navedeno u potpoglavlju 6.3.2., većina je pitanja preuzeta iz diplomskog rada K. Krčmové (2020), a dodatno je postavljeno posljednje navedeno pitanje (Prilog 2). Na pitanje koliko se često koriste pjesme u nastavi, nastavnica je navela kako kurikulumom nije propisana količina glazbe, ali kako je njezin minimum jedna do dvije pjesme kroz godišnja doba, s kojim ih onda i povezuje. O razlozima i načinima korištenja glazbe u nastavi nastavnica je odgovorila kako se uz glazbu učenici opušaju, a kada su opušteni, bolje usvajaju gradivo. Glazbu koristi kao alat kojim se usvajaju drugi ishodi. Glazbenim se aktivnostima uči novi vokabular, pogotovo u nižim razredima, te se nenametljivo usvajaju gramatičke strukture. Krajnji je cilj glazbeni odgoj, a ne ocjenjuje se kako je dijete pogodilo tonalitet. Također, tema pjesme često se povezuje s drugim aktivnostima jer „naš je predmet međupredmetan“, riječi su nastavnice Burger. Svoje predavanje nastoji organizirati u što više slojeva. Navela je primjer nastave sa starijim uzrastima, kada se upoznaju s češkom ozbiljnom glazbom. Nakon slušanja *Mé vlasti* i *Vltave* Bedřicha Smetane, rijeku se traži na karti, a vile i drugi likovi iz djela se ilustriraju. Učenici rado slušaju priču o Dvořákovu odlasku u Ameriku i nastajanju devete simfonije. Nastavnica također ističe kako je prema kurikulumu glazba ishod učenja te da je na stručnim skupovima primijetila sve veći fokus na povezivanju nastave stranog jezika s glazbom i književnosti. Efektivnost korištenja glazbe u nastavi uočava i kasnije, kako učenici odrastaju. Naime, u višim se razredima ponavljaju neke riječi unutar novog konteksta. Na primjeru lekcije *počasí*, učenici se vrlo lako i samostalno prisjete riječi vezanih uz temu vremena (npr. *sníh*) jer su bile uključene u pjesme koje su upoznali u tijekom prijašnjih godina učenja. Nastavnica uočava utjecaj glazbe i na primjeru pjesme *Měla babka čtyři jabka*. Učenici češće pamte nestandardni oblik korišten u pjesmi (*jabko*) nego standardnu riječ *jablko*. Što se tiče navođenja konkretnih glazbenih aktivnosti, nastavnica je za niže razrede samostalno uvela aktivnost *Můj malovaný zpěvníček* (hr. Moja slikana pjesmarica). Pjesmaricu učenici rade samostalno na listu A4 papira, s dvanaest kvadrata. Nakon obrade neke pjesme, u kvadrat ucrtavaju po jednu ilustraciju, tj. asocijaciju na naziv pjesme. Nastavnica je ovu metodu istaknula kao izrazito efektivnu. Nešto stariji uzrasti, oslikavaju cijelu pjesmu. Daje se primjer zimske pjesme od osam stihova. Svaki se značenjski razlikuje, te se daje po jedna pjesnička slika. Aktivnost se provodi u dvije verzije. Prva je da svaki učenik oslikava cijelu pjesmu u obliku stripa. U drugoj, pojedini učenik ilustrira samo jednu pjesničku sliku tj. stih, te se onda

svi crteži spoje u slikovnicu, od koje nastavnica često skeniranjem napravi i e-knjigu. Glazba je dio i scenskih nastupa koji se trenutno, zbog pandemijskih razloga izvode u drugačijem obliku – nekadašnje je nastupe zamijenio digitalni, video format. Uz to što koristi glazbu ciljano za edukativne svrhe, nastavnica navodi kako je ponekad koristi isključivo za opuštanje. Prilikom obavljanja likovnih aktivnosti i pismenog izražavanja, nastavnica pušta pozadinsku, instrumentalnu glazbu. Prema tome, ta glazba nije vezana uz češki jezik, međutim, nastavnica je uočila njezin doprinos u stvaranju tišine i radne atmosfere u razredu. Učeničko zadovoljstvo ovim pristupom potvrđuje se činjenicom da, ukoliko nastavnica zaboravi pustiti pozadinsku glazbu, učenici je podsjete. Postavljeno je i pitanje koje se odnosilo na odabir glazbenog žanra i prilagođavanje glazbe uzrastu učenika. Nastavnica je odgovorila kako se u nižim razredima puštaju dječje i tradicionalne češke pjesme, *lidové*. U višim se sluša suvremena češka glazba, *rock, pop, rap*. Također, koristi aktualnu glazbu za stjecanje stvarnog dojma o postojećoj kulturi, kako bi se izbjeglo percipiranje češke kulture isključivo tradicionalnom. Međutim, uočava se pad interesa za glazbu među starijim uzrastima i nastavnica ne sugerira nametanje. Po pitanju odabira pjesama, nastavnica također prati reakcije učenika. Preporuke pjesama za niže razrede mogu se pronaći u novim udžbenicima koje su počeli koristiti u nastavi.

Na temelju iskaza nastavnice Burger možemo primijetiti kako je u nastavi vrlo bitno pratiti reakcije učenika, njihove interese, kao i individualne sposobnosti i na taj način osigurati uspješno usvajanje jezika. Jedna od aktivnosti kojom se nastavnica služi je i da se učenicima predaje popis od nekoliko pjesama različitih žanrova. Njihov je zadatak potom složiti svoju *top listu*. Proučavanjem njihovih odgovora nastavnica oblikuje smjernice za svoj daljnji rad. Problem poučavanja jezika glazbom je taj, što često nije prepoznat od strane roditelja. Kada iz učionice čuju smijeh i glazbu, neki roditelji smatraju da to nije radna atmosfera, i da je to neprimjereno za školu. Na pitanje o načinu puštanja glazbe, nastavnica je odgovorila kako koristi platformu YouTube na laptopu koji je spojen na televiziju za zvučnu (i vizualnu) projekciju u razredu.

Intervju s nastavnicom Majom Burger, u kojem je nastavnica dala jasnu sliku o načinima i razlozima korištenja glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C, poslužio je i kao temelj za dodatno pojašnjenje rezultata ispitivanih učenika o učinku glazbe na učenje češkog jezika, o čemu ćemo nešto više reći u slijedećem poglavlju.

8. Rasprava

U ovom će se poglavlju raspraviti rezultati provedenog istraživanja prema postavljenim istraživačkim pitanjima i navedenim hipotezama. Prvim su se istraživačkim pitanjem htjeli ispitati stavovi učenika prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C. Na početku bismo se osvrnuli na percepciju učenika o prisutnosti glazbe u nastavi. U razgovoru s nastavnicom Majom Burger koja predaje ispitanim učenicima, doznaje se kako nastavnica koristi jednu do dvije pjesme koje tempira s godišnjim dobima. Također, nastavnica koristi pozadinsku ili instrumentalnu glazbu uz likovne aktivnosti. Mišljenje učenika o prisutnosti glazbe na nastavi može se iščitati u odgovorima na drugo pitanje anketnog upitnika (*2. Koliko često slušaš glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture?*). Ti su odgovori različiti, međutim, nitko od učenika nije iskazao da se glazba sluša jedanput u godini, a svi su ostali odgovori u trajanju polugodišta. Dakle, učenički se odgovori podudaraju s navodom nastavnice. Pretpostavljamo kako su učenici ponudili različite odgovore, jer su neki od njih prilikom odgovaranja na ovo pitanje imali na umu korištenje pozadinske tj. instrumentalne glazbe, a neki ne. Međutim, kada ih se konkretno pitalo o korištenju pozadinske glazbe, gotovo svi, njih 25 od 26, prepoznalo je korištenje instrumentalne glazbe na nastavi. I prema riječima nastavnice Maje Burger, a i prema sugestopedijskoj metodi, glazba je prepoznata kao faktor za opuštanje (tj. stanje u kojem se bolje usvaja gradivo). To možemo zaključiti i prema odgovorima na sedmo pitanje, o slušanju instrumentalne glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture. Učenici su odgovorili kako glazba stvara ugodniju atmosferu i kako ih opušta, a uz to, neki su učenici naveli da ih motivira i kako su uz nju koncentriraniji.

Kada se učenike izravno pitalo u trećem pitanju anketnog upitnika vole li slušati glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture, uočava se pozitivan stav. Skoro svi učenici odgovorili su kako vole slušati glazbu na nastavi, odnosno samo jedan učenik je zaokružio kako ne voli. Nastavnica Maja Burger ukazala je na efektivnost korištenja glazbe u nastavi i prepoznala glazbu kao alat kojim je moguće usvajati druge ishode. Stav učenika o glazbi kao pomoćnom alatu u usvajanju jezika može se iščitati iz osmog i trinaestog pitanja anketnog upitnika (*8. Pomažu li ti češke pjesme na nastavi u učenju češkog jezika? Kako? Objasni u 2-3 rečenice. i 13. Na ljestvici od 1 do 5 označi, koliko se slažeš s nekom tvrdnjom. (1 = u potpunosti se ne slažem; 2 = ne slažem se; 3 = niti se slažem, niti se ne slažem; 4 = slažem se; 5 = u potpunosti se slažem)*). I u ovom se slučaju također primjećuje pozitivna reakcija učenika, jer na osmo pitanje 24 od 26 učenika odgovara kako im glazba pomaže na nastavi u učenju češkog jezika. Najviše učenika, 61%, napisalo je kako im glazba pomaže u pamćenju, a 38% smatra kako im

glazba pomaže u izgovoru. Samo je dvoje učenika navelo da im glazba pomaže u učenju gramatike. Kako se uz glazbu lakše pamti spomenuto je u radovima K. Krčmové (2020: 9) i E. Paličkové (2016: 19), te S. Ribarove (2013: 329) koja potiče korištenje glazbe za vježbanje izgovora. Da su učenici zapamtili riječi iz pjesama, potvrđeno je odgovorima na deveto pitanje anketnog upitnika (9. *Možeš li zapisati neke riječi kojih se sjećaš iz pjesama s nastave Češkog jezika i kulture? Možeš zapisati i riječi iz pjesama koje ste učili kad ste bili niži/prethodni razred.*), gdje su učenici naveli riječi koje su zapamtili uz pomoć glazbe.

Drugi dio upitnika bio je vezan uz stavove učenika prema slušanju češke glazbe. Učenici su na ljestvici od 1 – 5 označavali kako se slažu s pojedinom tvrdnjom. S tvrdnjom kako rado sluša glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture slaže se ili se u potpunosti slaže 25 učenika, a jedan se učenik ne slaže, što se podudara i s već spomenutim odgovorom učenika na treće pitanje. Time je još jednom iskazan pozitivan stav učenika prema korištenju glazbe u nastavi. U drugoj se tvrdnji „Rado pjevam češke pjesme“ primjećuju drugačiji odgovori. Smatramo, kako bi na pjevanje na nastavi mogla utjecati sramežljivost učenika. Na osnovi rezultata vezanih uz tvrdnju „S pomoću glazbe na nastavi lakše učim češki izgovor“ uočavamo da učenici imaju pozitivan stav prema lakšem učenju izgovora uz glazbu s obzirom na to da se njih 80% slaže ili u potpunosti slaže s tvrdnjom, dok se ostali niti slažu niti ne slažu, a jedan učenik iskazao je negativno mišljenje, jer je označio da se ne slaže s ovom tvrdnjom. Što se tiče učenja gramatike putem glazbe odgovori su nešto drugačiji. Međutim, ipak je više pozitivnih odgovora u korist glazbe, točnije 60% učenika smatra kako im glazba olakšava učenje gramatike, dok ih je 30% neutralno za navedenu tvrdnju, a negativan stav zabilježen je kod malo više od 10% učenika. Nadalje, pozitivan stav vidljiv je i u rezultatima za posljednje tri tvrdnje, koje su postavljene s negativnim predznakom prema glazbi kao aktivnosti u nastavi. Svi učenici navode da ih glazba ne ometa u pamćenju novih riječi. Da ih ne ometa u učenju gramatike navodi 73% učenika, a ostali su iskazali neutralan stav prema ovoj tvrdnji, dok jedan učenik navodi da uz glazbu teže uči gramatiku. Značajno pozitivan stav učenika prema glazbi u nastavi ogleda se u posljednjoj tvrdnji „Glazba na nastavi Češkog jezika i kulture me ometa,“ s kojom se svi učenici ne slažu. S obzirom na dobivene rezultate, možemo zaključiti kako učenici imaju pozitivan stav prema korištenju glazbe u nastavi, čime je potvrđena prva hipoteza ovog istraživanja. Smatramo stoga kako korištenje glazbenih aktivnosti na nastavi stranog jezika može doprinijeti motivaciji učenika, razvoju jezičnih i kulturoloških navika, a što se može zaključiti na temelju dobivenih rezultata istraživanja, kojim se potvrdilo kako glazba ne ometa učenike, već se puno učenika slaže kako im je u navedenim situacijama i pomogla.

Drugim istraživačkim pitanjem željelo se ispitati postoji li povezanost učeničkih stavova prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C i njihovog slušanja glazbe općenito. Kako se potvrdilo prvim istraživačkim pitanjem, učenici imaju pozitivno mišljenje o upotrebi glazbe na nastavi Češkog jezika i kulture. Nadalje, prema rezultatima na prvo pitanje anketnog upitnika, doznaje se kako učenici često slušaju glazbu u slobodno vrijeme. Pozitivan stav prema slušanju glazbe u slobodno vrijeme, možemo primijetiti i na temelju toga, jer niti jedan učenik nije zaokružio da ne sluša glazbu. Svoje su mišljenje o korištenim glazbenim žanrovima na nastavi učenici navodili u četvrtom pitanju anketnog upitnika (4. *Koju glazbu slušaš na nastavi Češkog jezika i kulture (– pop, rock, tradicionalnu češku glazbu itd.)?*), a u slijedeća su dva pitanja, petom i šestom (5. *Koje pjesme ti se najviše sviđaju na nastavi Češkog jezika i kulture? Navedi neke ako se sjećaš naziva.* i 6. *Koje pjesme ti se najmanje sviđaju na nastavi Češkog jezika i kulture? Navedi neke ako se sjećaš naziva.*), učenici naveli koja im se konkretno glazba sviđa ili ne sviđa. Budući da je devetero učenika na pitanje koja glazba im se ne sviđa odgovorilo da im se sve korištene pjesme sviđaju, a njih petero nije odgovorilo na ovo pitanje, tj. nisu iskazali da im se neke pjesme ne sviđaju, dobiven je rezultat da je više od polovice učenika iskazalo pozitivan stav prema svim tipovima glazbe koja je prisutna na nastavi Češkog jezika i kulture. Ukoliko se usporede pjesme za koje su učenici naveli da im se sviđaju s odgovorima na jedanaesto pitanje anketnog upitnika, u kojem su učenici naveli koje češke pjesme slušaju izvan nastave, može se primijetiti kako učenici izvan nastave slušaju onu češku glazbu, koja se koristi na nastavi Češkog jezika i kulture. Samo je u jednom danom odgovoru naveden širok termin „moderna glazba“, što može podrazumijevati i drugu češku glazbu, koja nije prisutna na nastavi. Smatramo, kako se navedenim rezultatima potvrdila druga iznesena hipoteza, te da postoji značajna povezanost učeničkih stavova prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C i njihovog slušanja glazbe općenito.

Posljednjim se istraživačkim pitanjem htjelo ispitati utječu li učenički stavovi prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C na slušanje čeških pjesama izvan nastave. Rezultati su pokazali da manje od polovice, tj. desetero učenika, sluša češke pjesme izvan nastave, a većina, šesnaestero učenika, navodi da ih ne sluša. Od učenika koji slušaju češke pjesme u slobodno vrijeme, šestero ih navodi kako ih sluša često odnosno na tjednoj bazi. Drugi su učenici naveli kako rijetko slušaju češke pjesme izvan nastave, s obzirom na to da se rezultati odnose na slušanje glazbe na mjesečnoj ili godišnjoj bazi, ili kako uopće ne slušaju češke pjesme izvan nastave. Naizgled bi se moglo zaključiti kako dobiveni rezultati

odgovora većine učenika (61%) ne potvrđuju posljednju hipotezu, zbog toga što većina učenika rijetko ili nikada ne sluša češku glazbu izvan nastave. Međutim, ako se osvrnemo na odgovore učenika koji slušaju češku glazbu izvan nastave (39%), uočavamo kako učenici slušaju onu češku glazbu, koju su slušali na nastavi. Stoga, možemo zaključiti kako je potvrđena i posljednja hipoteza odnosno učenički stavovi prema upotrebi glazbe u nastavi Češkoga jezika i kulture po Modelu C značajno utječu na slušanje čeških pjesama izvan nastave.

9. Zaključak

Brojni su se stručnjaci bavili utjecajem glazbe na učenje jezika, te uočili da glazba može pozitivno doprinijeti usvajanju stranog jezika. Slušanje glazbe pozitivno utječe na čitanje (Grgoković, 2021:55), prostorno zaključivanje (Svetličić, 2004: 11), te kritičko razmišljanje i kreativnost (Miočić, 2012: 74; Pudrlja, 2016: 5). Nadalje, uočeno je kako glazba poboljšava emocionalno stanje (Ribarova, 2013: 328; Schellenberg, 2005: 318, Strupková 2016: 19) i socijalne vještine (Nikolić, 2018: 149). Isto tako, prepoznata je uska veza glazbe i jezika (Krčmová, 2020: 5), kojom se dodatno otvara put ka korištenju glazbe u nastavi poučavanja stranog jezika. U ovom su radu predstavljene i neke od metoda učenja stranih jezika putem glazbe, primjerice sugestopedija i *Suvremeni glazbeni pristup* (Ribarova, 2013: 327-328). Potiče se korištenje glazbe u nastavi, zbog toga što se glazba lako pamti (Krčmová, 2020: 9) i dugo pamti (Paličková, 2016: 19), te zbog toga što može poslužiti za vježbanje jezičnih vještina (Ribarova, 2013: 329). Također, glazba može biti smjernica za daljnji rad (Ribarova, 2013: 329; Palmer, 2001: 13-17), te je u njoj prepoznat potencijal za ostvarivanje međupredmetnih tema (Paličková, 2016: 22-24; Berišić Antić i Maroević, 2014: 63-64). Pri odabiru glazbe potrebno je imati na umu i kvalitetu snimke (Krčmová, 2020: 17). Nadalje, glazbene aktivnosti treba odabrati sukladno s nastavnim ciljem (Krčmová, 2020: 9) i uzrastom učenika (Ribarova, 2013: 328), te je putem istih moguće provoditi smjernice iz kurikuluma (Lazar, 2004). Uvidom u *Kurikulum za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)* utvrđuje se prisutnost glazbenih aktivnosti u nastavi jezika. Navedeni kurikulum predstavlja inovativan pristup u poučavanju češkog jezika, upravo zbog izvođenja nastave prema Modelu C (Burger, 2017:21-24). U sklopu ovog diplomskog rada provedeno je istraživanje utjecaja glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C u osnovnoj školi. Kao instrumenti istraživanja korišteni su anketni upitnik za učenike, te intervju s nastavnicom Majom Burger koja predaje ispitanim učenicima. Istraživanjem se potvrdilo da

se glazba rabi kao jedna od brojnih aktivnosti na nastavi Češkog jezika i kulture prema Modelu C u Osnovnoj školi Silvija Strahimira Kranjčevića u Zagrebu. Koriste se češke pjesme nekoliko puta u polugodištu, te instrumentalna glazba više puta mjesečno, čiji je cilj opustiti učenike, koji je, sudeći prema odgovorima učenika, i ostvaren. Potvrđuje se pozitivan stav učenika prema upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture prema Modelu C. Istraživanjem se također ispitalo postoji li veza učeničkih stavova prema upotrebi glazbe na nastavi i njihovog slušanja glazbe općenito. Većini se učenika sviđa sva korištena glazba na nastavi te ih ista inspirira za slušanje čeških pjesama u slobodno vrijeme, čime se potvrdilo da ta veza postoji. Međutim, iako su učenici iskazali pozitivan stav prema korištenju čeških pjesama na nastavi, većina učenika ih rijetko sluša u slobodno vrijeme. Stoga možemo zaključiti, premda se ne radi o većini učenika, kako učenički stavovi prema upotrebi glazbe na nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C utječu na slušanje čeških pjesama izvan nastave, jer učenici koji slušaju češke pjesme u slobodno vrijeme, slušaju upravo one, koje su slušali na nastavi. S obzirom na brojne prednosti koje se mogu postići glazbom u procesu usvajanja stranog jezika, te na činjenicu kako su se svi učenici u ispunjavanju anketnog upitnika izjasnili da ih glazba na nastavi ne ometa, smatramo korištenje glazbenih aktivnosti u nastavi češkog jezika korisnim.

Literatura

- Bakić Tomić, Lj. i Mikšić, I. (2020). Glazbene preferencije mladih i njihov utjecaj na komunikaciju. *Glazbena pedagogija u svjetlu sadašnjih i budućih promjena* 6. 113-28.
- Berišić Antić, D. i Maroević, A. (2014). Gramatička odstupanja učenika talijanskoga jezika kojima je hrvatski materinski jezik. *Lahor 1* (17). 63-81.
- Besedová, P., Vyšata, O., Mazurová, R., Kopal, J., Ondráková, J., Vališ, M. i Procházka, A. (2019). Classification of brain activities during language and music perception. *Signal, Image and Video Processing* 13. 1559-1567.
- Burger, M. (2017). Model C Manjinski model za budućnost. *Školski godišnjak 95 godina osnutka Češke dopunske škole Češke besede Zagreb* 95. 21-24.
- Čechová, M. i Styblík, V. (1998). *Čeština a její vyučování: didaktika českého jazyka pro učitele základních a středních škol a studenty učitelství*. Prag: SPN.
- Daneš, F., Kraus, J. i Svobodová, I. (1996). *Čeština, jak ji znáte i neznáte*. Prag: Academia.
- Grgoković, P. (2021). Klasična glazba kao poticaj interpretativnom čitanju u nastavi Hrvatskog jezika u primarnom obrazovanju. Diplomski rad. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Guberina, P. (1967). *Zvuk i pokret u jeziku*. Zagreb: Zavod za fonetiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
- Hrdlička, M. (2002). *Cizí jazyk čeština*. Prag: ISV.
- Jelínek, J., Sedláček, B., Staněk, V. i Styblík, V. (1968). *Všestranné rozborjazykové*. Prag: Státní pedagogické nakladatelství.
- Krčmová, K. (2020). Výuka angličtiny prostřednictvím hudby a písni hudba jako aktivizační prvek ve vyuce angličtiny na 1. stupni. Diplomski rad. Plzeň: Pedagoški fakultet Zapadnočešskog sveučilišta u Plzňu.
- Medved Krajnović, M. (2010). *Od jezičnosti do višejezičnosti: Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*. Zagreb: Leykam International.
- Mendeš, B., Hicela, I. i Pivac, D. (2012). Umjetnički poticaji kroz proces odgoja i obrazovanja. *Magistra Iadertina* 7 (1). 111-22.
- Miočić, M. (2012). Kultura predškolske ustanove u svjetlu glazbenih kompetencija. *Magistra Iadertina* 7 (1). 73-87.
- Nikolić, L. (2018). Utjecaj glazbe na opći razvoj djeteta. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju* 159 (1-2). 139-58.

- Paličková, E. (2016). Píseň v učebnicích ruského a španělského jazyka. Završni rad. Brno: Pedagoški fakultet Masarykovog sveučilišta.
- Palmer, H. (2001). The Music, Movement, and Learning Connection. *Young Children* 56 (5). 13-17.
- Poljak, A. (2018). Negativan utjecaj glazbe na ljudski um. Diplomski rad. Zagreb: Muzička akademija Sveučilišta u Zagrebu.
- Pudrlja, V. (2016). Utjecaj glazbe na razvoj govora. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Puškarčić, M. (2017). Umjetnost kao poticaj govornog izražavanja. Završni rad. Pula: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.
- Ribarova, S. (2013). O některých aspektech využití hudby při výuce cizího jazyka: na příklade makedonštiny. *OPERA SLAVICA* 23 (4). 326-334.
- Schellenberg, E. G. (2005). Music and Cognitive Abilities. *Current Directions in Psychological Science* 14 (6). 317-20.
- Spiller, F. (1997). *Osnove glazbenog izraza*. Zagreb: Šolta.
- Strupková, T. (2016). Využití textů nonartificiální hudby ve výuce českého jazyka pro 2. stupeň základní školy. Diplomski rad. Olomouc: Pedagoški fakultet Sveučilišta Palacký u Olomoucu.
- Svetličić, L. (2004). Utjecaj glazbe na prostorno zaključivanje. Diplomski rad. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- Šulentić Begić, J. i Špoljarić, B. (2011). Glazbene aktivnosti u okviru neglazbenih predmeta u prva tri razreda osnovne škole. *Napredak* 152 (3-4). 447-462.

Mrežni izvori:

Concordia Language Villages (2022). Language Villages. URL: <http://www.concordialanguagevillages.org/youth-languages>. Datum posjeta: 2. rujna 2022. godine.

Kubařová, P. (2019). Přítomnost hudby ve výuce cizích jazyků. URL: <https://www.uhk.cz/cs/pedagogicka-fakulta/pdf/aktualne/hudba-ve-vyuce-cizich-jazyku>. Datum posjeta: 5. studenog 2022.

Lazar, M. (2004). Interactive Strategies for Using Music in the Academic Curriculum. URL: <https://www.songsforteaching.com/lazar/interactivestrategies.htm>. Datum posjeta: 5. studenog 2022.

Lozanov, G. (1978). Suggestology and suggestopedia: theory and practice. Working document. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000030087?posInSet=1&queryId=97c00842-1872-42c6-be70-3f81470da00a>. Datum posjeta: 5. studenog 2022.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja. (2019): Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (Model C). URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_12_129_2617.html. Datum posjeta: 5. rujna 2022.

The Contemporary Music Approach to Learning ESL - Kay Almy. URL: <http://189649984563640870.weebly.com/the-contemporary-music-approach-to-learning-esl.html>. Datum posjeta: 6. siječnja 2023.

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske. (2022). Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu kojim se služe. URL: <https://ljudskaprava.gov.hr/nacionalne-manjine/polozaj-i-prava-pripadnika-nacionalnih-manjina-u-republici-hrvatskoj/odgoj-i-obrazovanje-na-jeziku-i-pismu-kojim-se-sluzje/621>. Datum posjeta: 27. listopada 2022.

Sažetak

Ovaj diplomski rad istražuje utjecaj glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C u osnovnoj školi. U radu su se ispitali i predstavili pozitivni učinci glazbe na učenje jezika, te razlozi korištenja glazbe u nastavi. Zbog povezanosti glazbe i jezika, te mogućnosti korištenja glazbe za motivaciju i opuštanje, čime učenici bolje usvajaju novo gradivo, preporuča se korištenje glazbe u nastavi. Osim toga, putem češke glazbe učenicima se približava češka kultura, te narod jezika koji uče. Nadalje, glazba se može koristiti i kao sredstvo za ostvarivanje međupredmetnih tema, te može pružiti smjernice za daljnji rad u nastavi. Također, predstavljene su neke od glazbenih metoda i aktivnosti koje se mogu koristiti na nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C. Međutim, naglašava se važnost nastavničkih kompetencija za pravilno provođenje glazbenih aktivnosti. Analiziran je *Kurikulum za nastavni predmet Češki jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)* u kontekstu glazbenih sadržaja. Na kraju, provedeno je istraživanje koje ispituje stav učenika prema korištenju glazbe u nastavi češkog jezika u osnovnoj školi. Ispitanici su bili učenici od trećeg do osmog razreda Osnovne škole Silvija Strahimira Kranjčevića u Zagrebu. Također, za potrebe istraživanja je intervjuirana nastavnica Češkog jezika i kulture. Rezultati provedenog istraživanja potvrdili su pozitivan stav učenika prema korištenju glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture.

Ključne riječi

glazba, češki jezik, nastava, stavovi prema korištenju glazbe u nastavi

Obsah

Tato diplomová práce zkoumá vliv hudby na výuku Českého jazyka a kultury podle Modelu C na základní škole. Práce zkoumá a prezentuje pozitivní účinky hudby na žáka a důvody pro používání hudby ve výuce. Díky spojení mezi hudbou a jazykem a možnosti využití hudby k motivaci a relaxaci, která pomáhá studentům lépe se učit nové látky, používání hudby se ve výuce doporučuje. Česká hudba navíc studentům přibližuje českou kulturu a české mluvčí. Kromě toho lze hudbu využít jako prostředek k realizaci průřezových témat a může poskytnout vodítko pro další práci ve výuce. Dále jsou uvedeny některé hudební metody a činnosti, které lze využít při výuce Českého jazyka a kultury podle Modelu C. Je však zdůrazněn význam kompetencí učitele pro správnou realizaci hudebních činností. *Učivo předmětu Český jazyk a kultura na základních a středních školách v Chorvatské republice (model C)* bylo analyzováno v kontextu hudebního obsahu. Nakonec byla provedena studie, která zkoumá postoj žáků k využívání hudby ve výuce českého jazyka na základní škole. Zkoušení žáci od třetí do osmé třídy základní školy Silvija Strahimira Kranjčeviće v Záhřebu byli testováni pomocí dotazníku. Pro účely výzkumu byla také dotazována učitelka Českého jazyka a kultury. Výsledky provedeného výzkumu potvrdily pozitivní vztah žáků k využívání hudby ve výuce Českého jazyka a kultury.

Klíčová slova

hudba, český jazyk, výuka, postoje k využívání hudby ve výuce

Summary

This paper deals with the influence of music on learning the Czech language and culture according to Model C in elementary school. The positive effects of music and the reasons for using music in teaching are examined and presented in the paper. Due to the relationship between music and language and the possibility of using music for motivation and relaxation, which helps students learn new material better, the use of music in classes is recommended. In addition, Czech music brings Czech culture and authentic Czech speakers closer to the students. Furthermore, music can be used as a means of realizing cross-curricular topics and can provide guidelines for further work in class. Also, some of the musical methods and activities that can be used in teaching Czech language and culture according to Model C are presented. However, the importance of teacher competencies for the proper implementation of musical activities is emphasized. The Curriculum for the subject Czech language and culture in primary and secondary schools in the Republic of Croatia (model C) was analyzed in the context of musical content. Finally, the research that examines the attitude of students towards the use of music in teaching the Czech language in elementary school was conducted. Students from the third to the eighth grade of Silvije Strahimir Kranjčević elementary school in Zagreb were examined through the questionnaire. Also, for the purpose of the research, the teacher of Czech language and culture was interviewed. The results of the research confirmed the positive attitude of students towards the use of music in teaching Czech language and culture.

Key words

music, the Czech language, teaching, attitudes towards the use of music in teaching

Prilog 1

Anketni upitnik

Dragi prijatelju, draga prijateljice!

Hvala ti, što čitaš ovu anketu. Nema ispitnih pitanja i nema krivih odgovora! Nadam se da ćeš se zabaviti u rješavanju!

1. Koliko često slušaš glazbu u slobodno vrijeme?

Označi:

- a) svaki dan
- b) 1-2 dana tjedno
- c) 3-4 dana tjedno
- d) 5-6 dana tjedno
- e) ne slušam glazbu

2. Koliko često slušaš glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture?

Označi:

- a) svaki školski sat (ili barem jedan kada imamo nastavu 2 sata zaredom)
- b) jedanput mjesečno
- c) dva do tri puta mjesečno
- d) jedanput u svakom polugodištu
- e) jedanput u godini.

3. Voliš li slušati glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture?

DA – NE

4. Koju glazbu slušaš na nastavi Češkog jezika i kulture (– pop, rock, tradicionalnu češku glazbu itd.)?

5. Koje pjesme ti se najviše sviđaju na nastavi Češkog jezika i kulture? Navedi neke ako se sjećaš naziva.

6. Koje pjesme ti se najmanje sviđaju na nastavi Češkog jezika i kulture? Navedi neke ako se sjećaš naziva.

7. Slušaš li ponekad instrumentalnu glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture? Zašto?

8. Pomažu li ti češke pjesme na nastavi u učenju češkog jezika? Kako? Objasni u 2-3 rečenice.

(Na primjer: lakše pamtim neke riječi koje učimo ili gramatiku, pomaže mi u izgovoru, motivira me na učenje, osjećam se sretno na nastavi...)

9. Možeš li zapisati neke riječi kojih se sjećaš iz pjesama s nastave Češkog jezika i kulture? Možeš zapisati i riječi iz pjesama koje ste učili kad ste bili niži/prethodni razred.

10. Slušaš li češke pjesme izvan nastave?

DA - NE

11. Koje češke pjesme najviše slušaš izvan nastave? Navedi neke.

12. Koliko puta tjedno slušaš češke pjesme izvan nastave?

Označi:

- a) svaki dan
- b) 1-2 dana tjedno
- c) 3-4 dana tjedno
- d) 5-6 dana tjedno
- e) ne slušam češke pjesme izvan nastave

13. Na ljestvici od 1 do 5 označi, koliko se slažeš s nekom tvrdnjom. (1 = u potpunosti se ne slažem; 2 = ne slažem se; 3 = niti se slažem, niti se ne slažem; 4 = slažem se; 5 = u potpunosti se slažem)

1. Rado slušam glazbu na nastavi Češkog jezika i kulture.	1	2	3	4	5
2. Rado pjevam češke pjesme.	1	2	3	4	5
3. S pomoću glazbe na nastavi lakše učim češki izgovor.	1	2	3	4	5
4. S pomoću glazbe na nastavi lakše pamtim češke riječi.	1	2	3	4	5
5. S pomoću glazbe na nastavi lakše učim gramatiku.	1	2	3	4	5
6. Uz glazbu teže pamtim nove riječi.	1	2	3	4	5
7. Uz glazbu teže učim gramatiku.	1	2	3	4	5
8. Glazba na nastavi Češkog jezika i kulture me ometa.	1	2	3	4	5

Prilog 2

Pripremljena pitanja za intervju:

1. Koliko često koristite pjesme u nastavi češkog jezika?
2. Koji su razlozi i načini korištenja glazbe u nastavi češkog jezika?
3. Kakva je efektivnost korištenja glazbe u nastavi češkog jezika?
4. Možete li navesti neke konkretne glazbene aktivnosti?
5. Koja je svrha korištenja glazbe u nastavi češkog jezika?
6. Koju vrstu glazbe birate?
7. Jeste li naišli na neke probleme u poučavanju jezika putem glazbe?

Dodatno postavljeno pitanje u intervjuu:

1. Na koji način puštate glazbu na nastavi?

Prilog 3

Zamolba i suglasnost za provedbu istraživanja

Ime i prezime studenta: Lucija Habuš

Adresa i kontakti: IX. Južna obala br. 2, 10000 Zagreb; habus.lucija@gmail.com, 0997580581

Osnovna škola S. S. Kranjčevića

Bogišićeva 13

10 000 Zagreb

Ravnateljica: Melita Haluga, dipl.učit.

Predmet: Zamolba za dozvolu provedbe istraživanja u svrhu izrade diplomskog rada na Katedri za češki jezik i književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu

Poštovana ravnateljice Haluga,

ja sam Lucija Habuš i studentica sam prve apsolventske godine diplomskog studija na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Na studiju češkog jezika pišem diplomski rad na temu Utjecaj glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C u osnovnoj školi pod mentorstvom **prof. dr. sc. Marine Jajić Novogradec, postdokt. i prof. dr. sc. Petra Vukovića.**

Ovim putem Vas molim da mi odobrite provođenje istraživanja za potrebe diplomskog rada u kojem bi sudjelovali učenici Češkog jezika i kulture po Modelu C.

Cilj istraživanja je ispitati mišljenje učenika o glazbi, o korištenju glazbe na nastavi, njihov odnos prema glazbi, ispitati utjecaj glazbe na učenje jezika.

Istraživanje i obveze istraživača su usklađene s Etičkim kodeksom struke. U skladu s tim, prikupit će se informirani pristanak roditelja učenika.

U prilogu Vam također šaljem obrazac za potvrdu suglasnosti roditelja učenika.

Unaprijed zahvaljujem!

S poštovanjem,

Lucija Habuš

Poštovani roditelji!

Lucija Habuš, studentica diplomskog studija Češkog jezika i književnosti / Povijesti umjetnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu provodi istraživanje za potrebe diplomskog rada na temu **Utjecaj glazbe na učenje Češkog jezika i kulture po Modelu C u osnovnoj školi**. Cilj ovog istraživanja je *ispitati stavove hrvatskih osnovnoškolskih učenika o upotrebi glazbe u nastavi Češkog jezika i kulture po Modelu C*.

Sukladno Etičkom kodeksu struke, podaci dobiveni u ovom istraživanju bit će strogo povjerljivi i čuvani. Svi izvještaji nastali na temelju ovog anonimnog istraživanja koristit će rezultate koji govore o grupi djece općenito (nigdje se neće navoditi rezultati pojedinačnog sudionika). Dozvolu za ispitivanje dobili smo od ravnateljice Melite Haluge (OŠ S.S. Kranjčević), a u skladu s Etičkim kodeksom struke, prije ispitivanja željeli smo Vas kao roditelje obavijestiti o istraživanju i zatražiti Vašu suglasnost. Također, Vašoj ćemo djeci поближе objasniti svrhu ispitivanja te odgovoriti na njihova pitanja.

U slučaju bilo kakvih pitanja možete kontaktirati studenticu 099 758 0581 (habus.lucija@gmail.com) ili profesoricu Maju Burger (maja.burger1980@gmail.com). Unaprijed hvala na suradnji!

SUGLASNOST

Suglasan sam da moje dijete _____

(prezime i ime, razred) sudjeluje u istraživanju, uz pridržavanje Etičkog kodeksa i uz zaštitu tajnosti podataka (molim, zaokružite DA ukoliko ste suglasni da dijete sudjeluje u istraživanju, a NE ukoliko to ne želite).

DA NE

(ime i prezime roditelja)

(potpis roditelja)

_____ (mjesto i datum)